

Zborník

Konferencie poskytovateľov sociálnych služieb rodinám s deťmi

II. ročník konferencie poriadanej v rámci
Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Trnava,
konanej pod záštitou Ing. Štefana Bošnáka, primátora mesta

PREDSLOV

Milí priatelia,

mesto Trnava si v tomto roku pripomína 770. výročie udelenia slobodných kráľovských výsad. Vďaka nim a duchovnej tradícii, ktorá sa v meste prehlbovala, Trnava patrila a patrí medzi centrá kultúrneho, duchovného a spoločenského života. Stala sa ním vďaka významným osobnostiam a inštitúciám, ktoré rozvíjali ducha, myslenie a tradíciu, čím obohatili región i celú Európu. Mesto tak nie je anonymným útvarom, ale priestorom, kde vďaka vzájomnej podpore vyrastajú v každej generácii nové osobnosti.

To všetko ale predpokladá, že sú vytvorené podmienky pre čo najkvalitnejší život hlavne tej nastupujúcej generácie. V každej dobe potrebovali deti nielen základné materiálne a životné zabezpečenie, ale aj zázemie lásky, porozumenia a istoty. Počas stáročnej tradície nášho mesta i národa prvým a najdôležitejším základom domova, ktorý vytváral spomínané zázemie, bola rodina. Prirodzene sa preto národy, štáty i mestá snažili podporovať a udržiavať tento najdôležitejší rozmer spoločnosti. To je i dôvod tohtoročnej konferencie, kde spolu s viacerými odborníkmi, pracovníkmi a nadšencami chceme hľadať možnosti rozšírenia sociálnych služieb rodinám s deťmi. Verím, že získame podnetné návrhy, ktoré dokážeme premietnuť aj do konkrétnych rodín.

V dobe, v ktorej všetko redukuje na peniaze, má táto konferencia oveľa hlbší rozmer. Popri snahe zlepšovať podmienky v rodinách s deťmi sa aj jej prostredníctvom symbolicky v Roku mesta Trnava hlásime k tradícii, ktorá sa nezameriavala len na dnešný deň, ale vnímala podstatu života, mala jeho víziu a v súvislosti s ňou i zodpovednosť za budúcnosť. Chcel by som sa poďakovať všetkým, ktorí sa venujú sociálnej službe, pretože patríte k tým, ktorí upevňujú základné piliere nášho mesta.

Ing. Štefan Bošňák
primátor mesta Trnava

**Za úspešný priebeh konferencie
ďakujeme všetkým zúčastneným,
organizačnému tímu i prispievateľom
za podnetné príspevky.**

*Hlavný organizátor konferencie:
Mesto Trnava, odbor sociálny
pod záštitou Ing. Štefana Bošnáka, primátora mesta.*

OBSAH

Sociálna pomoc Trnavského samosprávneho kraja rodinám s deťmi	6
Sociálna pomoc mesta Trnava rodinám s deťmi	12
Pomoc deťom a žiakom zo sociálne znevýhodneného prostredia v oblasti vzdelávania	16
Možnosti poskytovania sociálneho poradenstva Lampášik, n.o.	19
Sociálna práca s detským pacientom	21
Školská sociálna práca – prepojenie medzi školou a rodinou	29
Potrebuje usporiadaná rodina poradenstvo?	33
Starostlivosť o dieťa denným rodičom, alternatíva ku škôlke	38
Azylový dom Tamara a Materské centrum	41
Ambulantné krízové centrum Otvorené srdce	44
Voľnočasové aktivity - Kalokagatia CVČ a jeho vklad na poli sociálnych vecí	47
Nádej pre rodinu	50
Prílohy	54

Sociálna pomoc Trnavského samosprávneho kraja rodinám s deťmi

Ing. Blažena Flamíková

Kompetencie TTSK v oblasti sociálnej pomoci predstavujú široké spektrum služieb, zameraných na rôznorodé cieľové skupiny obyvateľov nášho kraja (občania so zdravotným postihnutím, seniori, marginalizované skupiny občanov, deti). I keď originálnou kompetenciou vyšších územných celkov je predovšetkým starostlivosť o ťažko zdravotne postihnutých ľudí v zariadeniach sociálnych služieb, TTSK sa venuje i problematike detí.

V rámci organizačnej štruktúry bolo v roku 2005 na Odbore sociálnej pomoci zriadené oddelenie sociálnoprávnej ochrany, ktorého potreba zriadiť vyplynula prijatím zákona 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele. Tento zákon ukladá vyššiemu územnému celku:

- zabezpečovať tvorbu a plnenie sociálnych programov na ochranu práv a právom chránených záujmov detí a na predchádzanie a zamedzenie nárastu sociálnopatologických javov.

V rámci plnenia tohto ustanovenia TTSK realizuje v spolupráci s Pedagogicko-psychologickou poradňou v Trnave od januára 2008 preventívny program s názvom **Prevenčia a eliminácia sociálnopatologických javov u detí a žiakov v okrese Trnava.**

TTSK vyčlenil na túto aktivitu zo svojho rozpočtu čiastku 590.000,- Sk.

Účastníkmi preventívneho programu, ktorý prebieha v troch líniách sú deti z vybraných materských, základných a stredných škôl v Trnave a v okolí.

Preventívneho programu **Aby sme si rozumeli**, sa zúčastňuje 43 detí vo veku od 4 do 7 rokov z 2 materských škôl. Program je zameraný na utváranie, rozvoj a pozitívne smerovanie a sýtenie sociálnych vzťahov, verbálnu a neverbálnu komunikáciu.

Na základných školách v tretích triedach je realizovaný preventívny program **Každý ukrýva poklad**, na ktorom sa zúčastňuje 234 žiakov z 8 základných škôl v Trnave a 3 vidieckych škôl. Záujem o rodičovské stretnutia prejavilo cca 142 rodičov. Stretnutia sú zamerané na rozvoj a upevňovanie sociálnych zručností, ktoré rodičia môžu v budúcnosti využiť pri výchove svojich detí (verbálnu a neverbálnu komunikáciu, sebazoznávanie, aktívne počúvanie, prijímanie kritiky, postoje a hodnoty formou zážitkového učenia).

V apríli t.r. sa uskutočnila v rámci tohto programu pobytová aktivita pre žiakov s problémovým správaním a ich rodičov.

Od mája 2008 sa aktívne zapojilo do krátkodobého preventívneho programu 100 študentov z 3 stredných škôl (gymnázium, obchodná akadémia a stredná priemyselná škola dopravná).

Na základe spätných väzieb a priamych reakcií rodičov možno hodnotiť doterajšiu realizáciu preventívneho programu ako úspešnú u detskej, žiackej a rodičovskej populácie.

Ukončenie tohto veľkého projektu bude v decembri tohto roku a predpokladá sa s pokračovaním tejto aktivity i v roku 2009 s rozšírením do ďalších regiónov TTSK.

Odbor sociálnej pomoci TTSK v oblasti náhradnej rodinnej starostlivosti spolupracuje a finančne podporuje akreditované subjekty vykonávajúce opatrenia sociálnoprávnej ochrany napr. Spoločnosť priateľov z detských domov Úsmev ako dar a Občianske združenie Návrat s cieľom uprednostniť náhradnú a pestúnsku starostlivosť pred inštitucionálnou starostlivosťou.

V tejto oblasti je nutné spomenúť i to, že TTSK je zriaďovateľom 3 zariadení pestúnskej starostlivosti (v Galante, Šaštíne-Strážach, Križovanoch nad Dudváhom), v ktorých našlo počas celej doby pôsobnosti svoj domov 22 detí z detských domovov.

Sociálnu pomoc TTSK z pohľadu cieľových skupín, na ktoré je zameraná by sme mohli rozdeliť do 4 oblastí. Pomoc:

- 1. deťom týraným, zneužívaným a zanedbávaným, deťom a rodinám, ktoré sa nachádzajú v nepriaznivej sociálnej situácii**
- 2. deťom a rodinám ako obetiam domáceho násillia**
- 3. deťom a dospelým so zdravotným postihnutím,**
- 4. deťom a dospelým, so závislosťou (drogy, alkohol, automaty)**

1. Pomoc deťom týraným, zneužívaným a zanedbávaným a deťom a rodinám, ktoré sa nachádzajú v nepriaznivej sociálnej situácii

TTSK, ako jediný zo všetkých krajov Slovenska nemal zriadené zariadenie typu Krízového strediska, v ktorom by našli útočisko deti, z tejto skupiny, t. j. deti týrané, zanedbávané, zneužívané. Pritom podľa štatistiky úradov práce, sociálnych vecí a rodiny na území nášho kraja sa nachádzalo minimálne 70 detí v kríze. V roku 2006 Odbor sociálnej pomoci TTSK vypracoval projekt zameraný na riešenie tohto problému a zriadenie krízového strediska sa stalo prioritou TTSK. Po vyriešení mnohých problémov, z ktorých najväčším bolo najst' vhodný objekt na území mesta Trnava, bola v auguste tohto roku zahájená prevádzka Krízového strediska v Trnave s kapacitou 24 miest, v ktorom je už umiestnených 12 maloletých detí na základe rozhodnutia orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately alebo súdu o nariadení predbežného opatrenia.

V krízovom stredisku môže byť umiestnený v opodstatnených prípadoch, teda v prípade ohrozenia života alebo zdravia i zákonný zástupca dieťaťa.

Vybudovaním bunkového systému v tomto objekte sú tiež vytvorené podmienky na umiestnenie odchovancov z detských domovov.

2. Pomoc deťom a rodinám ako obetiam domáceho násillia

TTSK venuje svoju pozornosť a podporuje aktivity zamerané na potláčanie čoraz častejšie sa vyskytujúcej problematike domáceho násillia, formou finanč-

ných dotácií a tiež odborného poradenstva. TTSK poskytuje pomoc všetkým neverejným organizáciám, ktoré sa venujú problematike a práci s obetami domáceho násillia v útulkoch a v domovoch pre osamelých rodičov.

Útulky

V pôsobnosti neverejných poskytovateľov na území Trnavského kraja sú 3 útulky, v ktorých sa poskytuje starostlivosť matkám a deťom, na ktorých je páchané násillie osobami žijúcimi v spoločnej domácnosti a slobodným dospelým ženám, ktorým bola zrušená ústavná výchova, alebo ochranná výchova po dosiahnutí plnoletosti.

V útulku sa poskytuje prístrešie, zaopatrenie, poradenstvo, vykonáva sa sociálna prevencia a vytvárajú sa podmienky na prípravu stravy. V prípade potreby sa klientkám zabezpečuje návšteva psychológa, lekára a právne poradenstvo.

Za spolupráce s ďalšími inštitúciami (napr: ÚPSVR, MsÚ, OcÚ a ďalšie) je cieľom neverejných poskytovateľov pomôcť klientkám vrátiť sa do samostatného spôsobu života.

TTSK poskytuje zo svojho rozpočtu každoročne na prevádzku týchto zariadení 3.780 tis. Sk.

ZSS	Zriaďovateľ	Kapacita	Finančný príspevok v tis. Sk			
			2005	2006	2007	2008
Azylový dom Emauzy Holíč - útulok	Križovatky n.o. Skalica, Záhradná 3, 909 01 Skalica	41	2364	2460	2460	2460
Útulok sv. Anny pre ženy Hlohovec	OZ Pokoj a dobro Hlohovec Kpt. Nálepku 6-B, 920 01 Hlohovec	17	973	1020	1020	1020
Azylový dom Tamara -útulok Trnava	OZ Záujmové združenie RODINA, Okružná 20, 917 01 Trnava	12	-	-	-	300

Zoznam útulkov a prehľad ich financovania z rozpočtu TTSK za roky 2005 až 2008

Domovy pre osamelých rodičov (DpOR)

V pôsobnosti neverejných poskytovateľov sú v súčasnosti na území Trnavského kraja 2 domovy pre osamelých rodičov. V DpOR Senica sa poskytuje bývanie a poradenstvo osamelej matke, alebo osamelej matke s maloletým dieťaťom (deťmi), ktorých životy sú ohrozené, alebo je ohrozená výchova maloletého dieťaťa (detí) a osamelej tehotnej žene v sociálnej núdzi, ktorú spôsobila strata rodinného prostredia. V DpOR ÚZ Domum Piešťany je starostlivosť zameraná aj na osamelého otca s dieťaťom (deťmi).

TTSK poskytuje zo svojho rozpočtu každoročne na prevádzku týchto zariadení 1.485.000,- Sk.

ZSS	Zriadovateľ	Kapacita	Finančný príspevok v tis. Sk			
			2005	2006	2007	2008
ÚZ Domum Piešťany - domov pre osamelých rodičov	Mesto Piešťany, Nám. SNP 3, 921 45 Piešťany	24	585	792	792	792
Domov pre osamelých rodičov Senica	Zariadenie sociálnych služieb n. o., Štefánikova 1598/11B, 905 01 Senica	21	-	476	693	693

Zoznam DpOR a prehľad ich financovania z rozpočtu TTSK za roky 2005 a 2008

3. Pomoc deťom a dospelým so zdravotným postihnutím

Predovšetkým na túto cieľovú skupinu je pomoc TTSK zameraná, čo vyplýva z jeho originálnych kompetencií, vymedzených zákonom č.195/1998 Z.z. o sociálnej pomoci.

TTSK je zriadovateľom 20 zariadení sociálnych služieb, z ktorých je v 9 poskytovaná starostlivosť aj deťom. Všetky zariadenia sú rezidenčného charakteru s celoročným pobytom a v 3 domovoch sociálnych služieb je poskytovaná i denná a týždenná starostlivosť. Zriadením týchto zariadení sú vytvorené podmienky pre uľahčenie fungovania rodiny s postihnutým dieťaťom a predovšetkým rodinám, ktoré nemôžu zabezpečiť odbornú a náročnú výchovu a starostlivosť o takéto dieťa v domácom prostredí.

Jedným z hlavných cieľov fungovania všetkých zariadení sociálnych služieb je neustále zlepšovanie základných životných podmienok klientov a vytváranie podmienok približujúcich im domáce prostredie. Predovšetkým budovaním nových moderných objektov, v ktorých sa zariadenia nachádzajú, nového interiérového vybavenia a v neposlednom rade zvyšovaním odbornosti a kvalifikácie zamestnancov týchto zariadení. V poslednom období sa zamestnanci zariadenia snažia nadviazať, v minulosti pretrhnuté kontakty a spojenia klientov s ich biologickými rodinami a príbuznými, čoho výsledkom je zvyšujúci sa počet návštev klientov rodinnými príslušníkmi a ich účasť na rôznych podujatiach poriadaných zariadením.

Prax priniesla potrebu zriadiť i taký typ zariadenia, v ktorom by boli vytvorené podmienky pre starostlivosť o deti od 0 do 6 rokov, ktoré sa narodia s rôznym typom postihnutia, ale matka sa dieťaťa nechce vzdať (súdnym rozhodnutím), no napriek všetkému jej úsiliu sa v domácom prostredí o dieťa nedokáže postarať. Toto bol dôvod na zriadenie detského oddelenia v DSS v Šoporni-Štrkovci, s ktorého výstavbou by sa malo začať už v tomto roku.

Ďalšou formou pomoci tejto cieľovej skupine je organizovanie výchovno-rekreačných táborov pre deti s ťažkým zdravotným postihnutím. Od roku 2004, kedy TTSK začal s organizovaním táborov bolo odrekreovaných 1227 detí. Vy-

davky súvisiace s rekreačnými a ozdravnými pobytmi detí boli hrazené z dotácie MPSVaR. Rekreačných pobytov sa zúčastňovali hendikepované deti samotné, s cieľom umožniť ich rodičom zregenerovať svoje sily ale i deti v sprievode svojich rodičov.

4. Pomoc deťom a dospelým, so závislosťou (drogy, alkohol, automaty)

Ďalšou cieľovou skupinou, na ktorú TTSK zameriava svoju pomoc sú deti a dospelí, so závislosťou (drogy, alkohol, automaty)

V Trnavskom regióne pôsobia 4 resocializačné strediská a 1 ambulantly krízové stredisko v zriaďovateľskej pôsobnosti neverejných poskytovateľov s kapacitou 62 miest, v ktorých je vykonávaná okrem primárnej prevencie hlavne sekundárna a terciárna prevencia drogových závislostí, postterapeutická starostlivosť o klientov liečených na rôzne závislosti s dôrazom na ich prípravu a návrat do reálneho života v abstinencii.

Do resocializačných stredísk sú prijímané i deti, u ktorých bol súdom nariadený výkon výchovného opatrenia.

TTSK poskytuje všetkým resocializačným strediskám v rámci kraja finančné prostriedky na ich prevádzku. V roku 2008 bol celkový objem poskytnutých financií 9.850.000,- Sk.

Resocializačné stredisko	Zriaďovateľ	Kapacita	Finančný príspevok v tis. Sk			
			2005	2006	2007	2008
RS Tomky	ROAD n.o. Holíčska 30 Bratislava	16	2291	2400	2700	2400
RS Adam	OZ ADAM, Staré záhrady Bratislava	12	1145	1500	1500	1650
RS TEEN CHALLENGE SLOVAKIA Sereď	TEEN CHALLENGE SLOVAKIA n.o. Vážska 1876/38 Sereď	14	2004	2100	2100	2100
RS Čistý deň Galanta	Čistý deň, n.o. Hodská cesta 1228, Galanta	20	2577	3000	3000	3250
OZ Otvorené srdce – ambulantly KC	OZ Otvorené srdce, Starohájska 2, Trnava	-	-	-	350	450

Zoznam resocializačných stredísk a prehľad ich financovania z rozpočtu TTSK za roky 2005 až 2008

TTSK sa prostredníctvom svojich zástupcov a zástupcov resocializačných stredísk aktívne zapojil do realizácie slovensko-francúzskeho medzinárodného twinningového projektu Úradu vlády SR **Zlepšovanie a rozširovanie resocializačnej a rehabilitačnej starostlivosti o osoby závislé na psychoaktívnych látkach.**

Cieľom účasti zástupcov TTSK je predovšetkým podieľať sa na tvorbe štandardov a zadefinovaní rovnakých podmienok pre poskytovanie starostlivosti

v resocializačnom stredisku, čo umožní na základe objektívneho posudzovania požadovanej kvality resocializačného procesu poskytovať finančný príspevok resocializačným strediskám na území TTSK.

Tento projekt sa realizuje od júla 2007 a jeho ukončenie bude v januári budúceho roku.

Na záver je dôležité informovať, že TTSK každoročne vyhlasuje výzvu **Podpora aktivít zameraných na pomoc pre sociálne odkázaných občanov**, v rámci ktorej TTSK poskytuje finančné prostriedky právnickým a fyzickým osobám (podnikatelia) so sídlom alebo trvalým bydliskom na území TTSK. Cieľom tohto programu je podpora sociálnych programov zameraných na ochranu práv detí a na predchádzanie a zamedzenie nárastu sociálnopatologických javov, integrácia občanov so zdravotným postihnutím a skvalitnenie života seniorov v oblasti sociálnej starostlivosti.

Táto výzva sa vyhlasuje každoročne od roku 2006 a TTSK vyčlenil na podporu projektov v sociálnej oblasti 3.000.000,- Sk zo svojho rozpočtu. V roku 2009 bude predložený na schválenie do Zastupiteľstva TTSK návrh na zvýšenie objemu finančných prostriedkov na 6.000.000,- Sk pre sociálnu oblasť.

V tomto roku bolo okrem iných, podporených 39 projektov zameraných na deti a rodinu v celkovej výške 1.077.470,- Sk. Jednalo sa predovšetkým o aktivity, v rámci ktorých sa poriadali rôzne rekondičné, rehabilitačné a iné prázdninové pobyty a tábory detí, predovšetkým detí zo znevýhodneného sociálneho prostredia, rómskych detí, autistických detí a detí ťažko zdravotne postihnutých. Finančné prostriedky boli poskytnuté na vybavenie rôznych telocviční, klubov, útulkov, tvorivých dielní, detských ihrísk. Taktiež na zakúpenie pomôcok pre ťažko zdravotne postihnuté deti na uľahčenie ich zapojenia sa do vyučovacieho procesu, na zvyšovanie ich elektronickej gramotnosti a na získanie remeselnej zručnosti.

Trnavský samosprávny kraj pripravuje v súčasnosti novú koncepciu rozvoja sociálnej pomoci, ktorá bude predložená na schválenie Zastupiteľstvu v decembri tohto roku. V rámci tejto koncepcie budú vytvorené v oblasti starostlivosti o dieťa a rodinu priaznivé podmienky na zabezpečenie všestranného vývinu dieťaťa v jeho prirodzenom rodinnom prostredí a podmienky pre poskytovanie účinnej pomoci deťom a rodičom pri predchádzaní a riešení krízových situácií v rodinách. Budú podporované aktivity neziskových organizácií, občianskych združení, právnických a fyzických osôb na zabezpečenie prevencie, pomoci a ochrany deťom, ženám, osamelým matkách, ťažko zdravotne postihnutým občanom a v neposlednom rade i našim seniorom, pretože aj ich prirodzenou túžbou je žiť v úplnej, šťastnej a harmonickej rodine.

Sociálna pomoc mesta Trnava rodinám s deťmi

Mgr. Karin Haladová, Mgr. Mária Šperková, Beata Gécová

Výrok pápeža Jána Pavla II.: ... „Rodina je miestom lásky a života. Miestom, kde láska rodí život.“... , ktorý sa nachádza na zadnej strane pozvánky, veľmi presne vystihuje pojem rodiny a jej poslanie.

Položme si otázku: Čo je to vlastne rodina?

Ak dáme túto otázku dieťaťu, dostaneme odpoveď: „mama, tata a ja.“ Dospelí zas povedia, že rodina nám od narodenia poskytuje vedomie kým sme, kam smerujeme a patríme. Podľa odborníkov je rodina prostredie, s ktorým sme najviac spätí a výrazne nás ovplyvňuje a my ovplyvňujeme ju. Vytvára vlastné kultúrne prostredie, ktoré formuje osobnosť detí. Je obrazom doby, jej podmienok a zásad. Je prvá skupina, ktorej členom sa človek stáva hneď po svojom narodení. Záleží na tom, aby správne plnila úlohy v oblasti socializácie svojich členov, odovzdávala kultúrne dedičstvo nasledujúcim pokoleniam. Realizuje spoločenskú kontrolu nad svojimi príslušníkmi. Rodina zaisťuje rovnováhu medzi emocionálnymi potrebami svojich členov.

Zákon o rodine č. 36/2005 Z. z. čl.2 charakterizuje rodinu takto: „rodina založená manželstvom je základnou bunkou spoločnosti. Spoločnosť všetky formy rodiny všestranne chráni.“

Ako budete mať postupne možnosť vidieť vďaka prezentáciám na tejto konferencii, v našom meste pôsobí mnoho organizácií a inštitúcií, ktoré sa venujú rodinám s deťmi, či už je to vo forme vzdelávania, poradenstva, kultúrneho i športového využitia, pomoci alebo nahrádzania rodinného prostredia.

Jednou z týchto organizácií je i Mesto Trnava ktoré sa riadi zákonom 369/1990 Z.z. o obecnom zriadení v zmysle ktorého je základnou úlohou obce starostlivosť o všestranný rozvoj jej územia a o potreby jej obyvateľov. Pri výkone svojej samosprávnej pôsobnosti má okrem iného vymedzený rámec na poskytovanie sociálnych služieb.

V nasledujúcich minútach by sme Vám radi priblížili činnosť a kompetencie sociálneho odboru, referátu pre rodiny s deťmi, prostredníctvom ktorých sa snažíme zabezpečovať sociálne služby pre občanov nášho mesta v oblasti práce s rodinami a deťmi. Samospráva disponuje mnohými kompetenciami, ktoré sa neustále rozširujú. Prostredníctvom týchto kompetencií sa samospráva snaží čo najadresnejšie pomáhať svojim občanom, zabezpečovať primerané životné podmienky v prípade, že si ich občan z nejakého dôvodu nedokáže zabezpečiť sám. Odbor sociálny je často prvým miestom poskytovania sociálneho poradenstva, pomoci a usmerňovania občanov v ťažkých, ale aj v bežných životných situáciách.

Odbor sociálny v rámci starostlivosti o rodiny s deťmi napĺňa ustanovenia zákona č. 305/2005 Z.z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele. Implementácia tohto zákona do praxe sa riadi podľa všeobecne záväzného

nariadenia (VZN) č. 242, ktorým sa určuje postup pri poskytovaní finančných príspevkov na vykonanie opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately. Mesto v zmysle všeobecne záväzného nariadenia (VZN) č. 193 v znení neskorších noviel (č. 213 a 276) poskytuje finančné príspevky z rozpočtu mesta rodinám s deťmi formou jednorazových sociálnych dávok. Podľa zákona č. 600/2005 Z. z. o prídavkoch na dieťa obec vykonáva osobitného príjemcu na poberanie štátnych sociálnych dávok – prídavkov na deti.

Neoddeliteľnou súčasťou práce s klientom je terénna sociálna práca (priamo v domácnostiach), čo umožňuje byť k ľuďom bližšie a spoznať ich v ich prirodzenom prostredí.

Referát pre rodiny s deťmi sa snaží vyhľadávať a získať informácie o problémových rodinách, ktoré potrebujú sociálnu pomoc a zároveň evidovať sociálne odkázané rodiny s deťmi. Poskytuje im poradenstvo pri riešení sociálnej problematiky a pri riešení výchovných a ekonomických problémov v rodine.

Jednorazové sociálne dávky

Každý jeden z nás sa môže ocitnúť v situácii, kedy budeme potrebovať pomoc. Mesto Trnava myslí aj na svojich občanov, ktorí sa nachádzajú v nepriaznivej finančnej a materiálnej situácii. Mnohé rodiny sa obracajú na sociálny odbor, ktorým referát pre rodiny s deťmi poskytuje pomoc prostredníctvom jednorazových sociálnych dávok z rozpočtu mesta. Tieto finančné prostriedky sú poskytované v závislosti od situácie, v ktorej sa občania nachádzajú. Môžu byť poskytované formou peňažnej alebo vecnej pomoci občanom mesta Trnava, ktorí sa ocitli v sociálnej núdzi. Táto sociálna dávka sa poskytuje spravidla jedenkrát do roka, vo výnimočných prípadoch viackrát, avšak súčet takto poskytnutých dávok jednej rodine nesmie presiahnuť stanovený limit. Sociálnu odkázanosť rodiny posudzuje v tomto prípade referát pre rodiny s deťmi. Dávky poskytované sociálne odkázaným úplným aj neúplným rodinám s nezaopatrenými deťmi sa poskytujú v čiastke od 100,-Sk do 4000,-Sk v závislosti od počtu nezaopatrených detí v rodine.

Oblasť sociálnej kurately

Zdravá rodina by mala byť symbolom harmónie, blízkosti a bezpečia ľudí, medzi ktorými sú zdravé emocionálne väzby. Ak sa v rodine vyskytujú dlhodobé pretrvávajúce problémy, je potrebné ich riešiť. Jednou z kompetencií samosprávy je aj napĺňanie zákona č. 305/2005 Z.z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kurately.

Mesto Trnava v tejto oblasti spolupôsobí s Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny. Referát pre rodiny s deťmi vykonáva podľa tohto zákona opatrenia zamerané na predchádzanie vzniku porúch psychického, fyzického a sociálneho vývinu detí a plnoletých fyzických osôb. Spolupôsobí pri výkone výchovných opatrení uložených súdom alebo orgánom sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, pri pomoci deťom, pre ktoré tento orgán vykonáva sociálnu kuratelu, a podieľa sa na spracovaní a plnení plánu sociálnej práce s dieťaťom, pri úprave a obnove rodinných pomerov dieťaťa finančnou podporou.

Referát pre rodiny s deťmi poskytuje rodičovi dieťaťa alebo osobe, ktorá sa osobne stará o dieťa, príspevkov na dopravu do zariadenia v ktorom je dieťa umiestnené.

Tento príspevok má napomôcť k udržiavaniu väzieb a kontaktu medzi rodinnými príslušníkmi, čo môže mať priaznivý vplyv pre návrat maloletých detí zo zariadenia späť do rodinného prostredia. Pri priznávaní tohto príspevku referát pre rodiny s deťmi úzko spolupracuje s detskými domovmi, ktoré sa vyjadrujú k tomu, aký vplyv na dieťa majú návštevy rodičov a ako často je vhodné tieto návštevy realizovať.

Ďalším príspevkom, ktorý realizuje samospráva zo svojho rozpočtu je príspevok na tvorbu úspor maloletým deťom, ktorým sa do jedného roka od umiestnenia do zariadenia neupravili, alebo neobnovili rodinné pomery ani použitím finančných prostriedkov vyčlenených taktiež z rozpočtu mesta na tento účel.

Mesto Trnava poskytuje pomoc dieťaťu v naliehavých prípadoch, najmä ak je ohrozený jeho život, zdravie alebo priaznivý psychický, fyzický a sociálny vývin. Poskytuje pomoc dieťaťu alebo plnoletej fyzickej osobe ohrozenej správaním člena rodiny, alebo správaním iných fyzických osôb. Pomáha zachovať a upraviť vzájomné vzťahy medzi dieťaťom a rodičom a upraviť rodinné pomery dieťaťa, ak bolo dieťa umiestnené v zariadení na výkon ústavnej starostlivosti, predbežného alebo výchovného opatrenia. Snaží sa pomáhať mladému dospelému po skončení ústavnej starostlivosti pri zabezpečení bývania a zamestnania.

Odbor sociálny, referát pre rodiny s deťmi poskytuje súčinnosť štátnym orgánom sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately pri zisťovaní rodinných, bytových a sociálnych pomerov dieťaťa a jeho rodiny na účely vykonávania opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately. Vyjadruje sa k spôsobu života fyzickej osoby, ktorá má záujem stať sa pestúnom alebo osvojiteľom a jej rodiny. Vedie evidenciu detí, rodín a plnoletých fyzických osôb, pre ktoré vykonáva opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately. Utvára podmienky na prácu s komunitou prostredníctvom Komunitného centra, ktoré pôsobí priamo v komunite a vykonáva prevažne terénnu sociálnu prácu.

Mesto Trnava zriaďuje zariadenia podľa potrieb obyvateľov na účel výkonu opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately.

Osobitný príjemca podľa zákona 600/2003 Z. z. o prídavku na dieťa

V dnešnej dobe sa dosť často hovorí o záškoláctve, ktoré sa môže objaviť v každej rodine, aj v tej „dobrej“. „Záškoláctvo“ patrí medzi vážne problémy základných a stredných škôl, pričom poza školu nechodia len deti zo sociálne slabších rodín. „Záškolákmi“ sú najmä žiaci z vyšších ročníkov. Podľa niektorých autorov je takéto konanie najvýraznejšou formou odporu dieťaťa ku škole. Býva spojené s útekmi z domu, alebo túlaním sa.

Záškoláctvo sa najčastejšie zaraďuje do asociálnych porúch správania. Zanedbávaním povinnej školskej dochádzky sa myslí stav, keď dieťa má neospravedlnených viac ako 15 vyučovacích hodín v jednom kalendárnom mesiaci. V takom prípade je možné zastaviť rodičom prídavky na dieťa pre zanedbanie a neplnenie si povinností a budú vyplácané prostredníctvom obce.

Referát pre rodiny s deťmi eviduje rodiny záškolákov (detí, ktoré si neplnia, resp. zanedbávajú povinnú školskú dochádzku), prijíma, overuje a eviduje informácie o záškoláctve, podáva návrhy na ÚPSVaR na zastavenie vyplácania štátnej dávky – prídavku na dieťa rodičom, resp. obnovu, ak zaniknú dôvody

na zastavenie vyplácania. Uskutočňuje pohovory so záškolákmi a ich rodičmi za účelom vykonania nápravy. Preberá štátne dávky – prídavky na deti záškolákov a poukazuje ich vhodnou formou (poukážkami na potraviny alebo zasielaním na stravu v školskej jedálni). Reguluje a kontroluje využitie štátnych dávok – prídavkov na deti, ktoré preberá a spolupôsobí pri výkone výchovných opatrení uložených súdom alebo úradom práce, sociálnych vecí a rodiny a hlavne spolupracuje so školami, školskými zariadeniami a orgánmi štátnej správy pri riešení problematiky záškoláctva.

Veľmi často počúvame v médiách o ťažkých životných udalostiach a osudoch v rodinách, spôsobené stratou rodičov, rozvodom resp. opustením dieťaťa. V týchto prípadoch mesto zastupuje rodiča alebo inú oprávnenú osobu a zároveň rieši s niektorými inštitúciami výchovné a materiálne potreby detí. Referát pre rodiny s deťmi v tejto súvislosti vykonáva osobitného príjemcu na preberanie štátnej sociálnej dávky - prídavku na dieťa, prijíma žiadosti z úradu práce, sociálnych vecí a rodiny o ustanovenie osobitného príjemcu, preveruje a pripravuje podklady na jeho vymenovanie. Ak niet inej oprávnenej osoby na preberanie prídavku na dieťa vykonáva obec osobitného príjemcu, reguluje a kontroluje správne a účelné využitie týchto prídavkov na deti.

Ďalšie kompetencie, ktorými Mesto Trnava disponuje

Mesto Trnava formou dotácií a grantov podporuje organizácie a inštitúcie, ktoré pracujú s rodinami, deťmi, mladými dospelými zdravými i handicapovanými na území mesta.

Na základe partnerskej zmluvy so Záujmovým združením Rodina, Mesto Trnava zo svojho rozpočtu finančne podporuje aktivity združenia, okrem iných Materské centrum a Azylový dom Tamara pre týrané matky s deťmi. Priestory, v ktorých pôsobia poskytló mesto formou výpožičky.

Stredisko sociálnej starostlivosti ako príspevková organizácia poskytujúca sociálne služby, prevádzkuje Detské jasle na Hodžovej ulici s kapacitou 55 miest. Poplatky za stravovanie a ošetrovné je upravené Uznesením MZ mesta Trnava č. 112/95, odstupňované sú podľa výšky čistého mesačného príjmu na vyživovanú osobu.

Samospráva podporuje kultúrne a športové podujatia pre rodiny s deťmi, snaží sa skvalitňovať životné prostredie prostredníctvom budovania detských ihrísk a oddychových zón.

Rodinná štruktúra prispieva k blahu jej členov a spoločnosti ako k celku. Práve v rodine sa deti vychovávajú k pozitívnym hodnotám, ktoré ich budú sprevádzať po celý život a práve v rodine sa ľudia učia základom rovnosti, tolerance a zdieľanej zodpovednosti. Rodiny môžu byť skutočnými baštami ľudských hodnôt a pokroku.

Ak sa nezdraví rodina, ak sa nevrátíme k pravým hodnotám, ak tí, ktorí majú robiť všetko pre to, aby vytvorili dobré podmienky pre rodiny nerobia všetko, bude stále viac a viac trpiacich rodín, osamelých ľudí. Zdravý vývoj spoločnosti je možný naozaj iba vtedy, ak sa zdravo vyvíja rodina.

Pomoc deťom a žiakom zo sociálne znevýhodneného prostredia v oblasti vzdelávania

Mgr. Ružena Maková

Rodina má v spoločnosti svoje nezastupiteľné miesto v oblasti citovej výchovy, kultúrneho správania a základu sociálnych interakcií. Toto rodinné privilégiom nevie suplovať v dostatočnej miere nijaká sociálna inštitúcia. Vo vzťahu k sociálnym podmienkam, tradíciám, spôsobu života sociálne slabších sa otvárajú rôzne stratégie pôsobenia.

Úsilím spoločnosti je, aby čo najviac detí získalo základné vzdelanie. Žiaľ, snaha školy ešte stále naráža na nezáujem a nepochopenie nielen u detí zo sociálne znevýhodneného prostredia, ale aj ich rodičov ako ich zodpovedných zástupcov. Väčšia časť týchto rodičov nezvláda výchovu svojich detí, majú nízke vzdelanie, a teda nemôžu byť deťom oporou v problémových situáciách.

Otázka adekvátnej výchovy a vzdelávania detí zo znevýhodneného prostredia, počnúc deťmi od útleho veku, je na Slovensku predmetom úvah sociálnych, pedagogických a psychologických výskumov, ale aj praktických riešení. Cieľom našej spoločnosti je poukázať na dôležitosť edukácie detí zo sociálne znevýhodneného prostredia, a tým prispieť k vyššej vzdelanostnej úrovni celkovej populácie Slovenska. Škola tak môže plniť významnú úlohu inšpirátora a sprostredkovateľa pre vzbudzovanie a realizáciu výchovno-vzdelávacích aktivít detí a mládeže zo sociálne znevýhodneného prostredia.

Málo vzdelané rodinné prostredie brzdí vzdelávacie túžby mladej generácie. Platí to o akomkoľvek prostredí. Deti prichádzajúce z prostredia, v ktorom dominuje živelnosť a jednoduchosť uvažovania o živote neburcuje v mladej generácii túžbu po vzdelávaní, a preto je potrebné motivovať ju inak.

Vo všeobecnosti sa snažíme pomôcť týmto ľuďom, aby sa zaradili do normálneho, plnohodnotného spoločenského života. Dôležitá, pri riešení tejto problematiky, je spolupráca s ľuďmi, ktorí majú k týmto rodinám prirodzenú autoritu a pomôžu zaktivizovať aj ďalších členov. V oblasti edukácie je vítaná spolupráca s odborníkmi, ako pedagóg, psychológ, sociológ a iní, ktorí svojou dielčou činnosťou napomáhajú minimalizovať vzdelanostné rozdiely s majoritným obyvateľstvom.

V súčasnosti v rámci inštitucionálneho výchovno-vzdelávacieho procesu vstupuje do popredia problematika primeraného a kvalitného vzdelávania a výchovy detí zo sociálne znevýhodneného prostredia v predškolskom a školskom veku.

Nový školský zákon č. 245/2008 podporuje vzdelávanie pre deti zo sociálne znevýhodneného prostredia, a to najmä v zmysle:

- § 28 ods.7 odpustením príspevku na čiastočnú úhradu výdavkov materskej školy – tzv. školné (mesto Trnava – príspevok sa neplatí)

- § 49 ods. 6 odpustením alebo znížením príspevku v základných umeleckých školách (mesto Trnava – príspevok je znížený)

- § 114 ods. 8 odpustením alebo znížením príspevku na čiastočnú úhradu nákladov na činnosť školského klubu detí (mesto Trnava – o príspevku rozhoduje riaditeľ ZŠ)

- § 116 ods. 8 odpustením alebo znížením príspevku na čiastočnú úhradu nákladov na činnosti centra voľného času (mesto Trnava – príspevok je znížený)

Odpustenie príspevkov je podmienené predložením dokladu zákonným zástupcom o tom, že je poberateľom dávky v hmotnej núdzi a príspevkov k dávke v hmotnej núdzi!

Mesto Trnava vo svojej územnej pôsobnosti v zmysle Výnosu Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky z 5. decembra 2007 č. 29775/2007-II/1 predkladá Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Trnava /ÚPSVaR/ žiadosti na poskytovanie dotácií za školy a školské zariadenia a to:

- **žiadosť o dotáciu na stravu (§ 5)** pre deti a žiakov v hmotnej núdzi, resp. deti a žiakov, žijúcich v rodinách, ktorým sa neposkytuje dávka pomoci v hmotnej núdzi, avšak ich príjem nedosahuje životné minimum,

- **žiadosť o dotáciu na školské potreby (§ 6)** pre deti a žiakov v hmotnej núdzi, resp. deti a žiakov, žijúcich v rodinách, ktorým sa neposkytuje dávka pomoci v hmotnej núdzi, avšak ich príjem nedosahuje životné minimum,

- **žiadosť o dotáciu na motivačný príspevok (§ 7)** pre žiakov v hmotnej núdzi, resp. deti a žiakov, žijúcich v rodinách, ktorým sa neposkytuje dávka pomoci v hmotnej núdzi, avšak ich príjem nedosahuje životné minimum.

Dotáciu na stravu možno poskytnúť na financovanie stravy dieťaťa v materskej škole, žiakovi základnej školy a v špeciálnej základnej škole. Stravou sa rozumie poskytovanie obeda a iného jedla. Poskytuje sa mesačne do 25. dňa v kalendárnom mesiaci na nasledujúci kalendárny mesiac:

a) najviac vo výške 26 Sk na dieťa/žiaka za každý stravovací deň, v ktorom sa dieťa/žiak zúčastnilo výchovno-vzdelávacieho procesu v materskej škole alebo vyučovania v škole a to najviac 26 Sk na obed a 6 Sk na iné jedlo,

b) na dieťa, ktoré navštevuje materskú školu alebo školu a ktorému rodič prispieva na stravu za každý stravovací deň na každé jedlo vo výške najmenej 1 Sk a najviac 5 Sk,

c) do konca školského polroka na dieťa, ktoré žije v rodine, ktorej sa v priebehu tohto školského polroka prestane poskytovať pomoc v hmotnej núdzi alebo do konca školského polroka na dieťa, ktoré žije v rodine, ktorej príjem je najviac vo výške životného minima.

Dotáciu na školské potreby možno poskytnúť v dvoch častiach - a to do 25. septembra a do 25. februára, najviac vo výške **1000 Sk na dieťa/žiaka v rozpočtovom roku.**

Dotáciu na motivačný príspevok možno poskytnúť na dieťa na podporu predchádzania sociálnemu vylúčeniu dieťaťa. Dotáciu možno poskytnúť na základe žiadosti, ktorej prílohou je zoznam, ktorý vytvorí škola a uvedie prospech žiaka. Dotáciu možno poskytnúť do 25. dňa v kalendárnom mesiaci nasledovne:

- **500 Sk** na žiaka, ktorý mal v poslednom školskom polroku priemerný **prospech najviac 1,5**,
- **300 Sk** na žiaka, ktorý mal v poslednom školskom polroku priemerný **prospech viac ako 1,5 a najviac 2,5**,
- **200 Sk** na žiaka, ktorý mal v poslednom školskom polroku priemerný **prospech viac ako 2,5, ale zlepšil si priemerný prospech najmenej o 0,5** oproti predchádzajúcemu školskému polroku.

Mesto Trnava predkladá ÚPSVaR žiadosti za školy vo svojej zriaďovacej pôsobnosti a aj za školy v zriaďovacej pôsobnosti Krajského školského úradu v Trnave.

Poskytovanie dotácií pre deti a žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia je snahou o predchádzanie sociálnemu vylúčeniu. Vo všeobecnosti sa snažíme pomôcť týmto deťom a žiakom, aby sa zaradili do normálneho, plnohodnotného spoločenského života.

Aj v oblasti voľnočasových aktivít vyšlo Mesto Trnava v tomto roku v ústrety rodinám zo sociálne slabšieho prostredia - ponukou troch jednotýždňových prímestských táborov. Tieto tábory boli realizované pri troch základných školách v meste a to: Základná škola Spartakovská 5, Trnava, Základná škola Gorkého 21, Trnava a Základná škola Námestie SUT 12, Trnava. Zriaďovateľ zmapoval územnú dostupnosť – v rámci požiadaviek rodičov detí a na základe toho boli vybrané vyššie uvedené základné školy. O deti sa od 8,00 hod. do 16,00 hod. starali každý deň animátori s pripraveným pestrým programom aktivít. Poplatok na celý pobyt dieťaťa v prímestskom tábore bol stanovený na symbolickú sumu 250,- Sk/ týždeň. Vzhľadom na úspešnosť akcie a veľký záujem zo strany rodičov i detí, plánuje mesto v tejto aktivite pokračovať a rozšíriť ju na viaceré školy tak, aby sme umožnili rodičom umiestnenie ich detí počas celých letných prázdnin.

Možnosti poskytovania sociálneho poradenstva Lampášik, n.o.

Doc. PhDr. Jana Levická, PhD. men. prof.

V meste Trnava a jeho okolí sa stále rozširuje počet organizácií, ktoré svoje aktivity zameriavajú do oblasti poskytovania sociálnych služieb. O tejto tendencii svedčí aj skutočnosť, že mesto Trnava organizuje už druhý ročník konferencie s cieľom poskytnúť týmto organizáciám priestor k ich prezentácii.

Medzi tieto organizácie sa koncom roku 2007 zaradila aj nezisková organizácia **LAMPÁŠIK, n.o.**, ktorá na Obvodnom úrade v Trnave požiadala o registráciu. V januári 2008 bolo našej žiadosti vyhovené.

Skôr, ako priblížim našu n. o., spomeniem pár slovami prečo bola táto organizácia založená a kto stál pri jej vzniku.

Viac ako 10 rokov pôsobím na FZaSP TU v Trnave ako pedagóg podieľajúci sa na realizácii študijného programu sociálna práca. Celé obdobie spolu s kolegami riešime otázku študentských praxí a priznám sa, že doteraz nie sme spokojní s ich kvalitou. Naši študenti sú na praxiach pokladaní vo veľkej miere za nutné zlo, či nežiaduci problém ap. Pritom u veľkého počtu z nich je cítiť záujem podieľať sa na praktickej sociálnej práci. Vychádzajúc teda z potrieb školy a zo záujmu študentov, rozhodli sme sa založiť neziskovú organizáciu, ktorá bude poskytovať sociálne služby a zároveň umožní aspoň časti našich študentov, aby sa na tejto práci zúčastnili aj oni pod supervíziou ich pedagógov. Na základe vznikla nezisková organizácia **LAMPÁŠIK, n.o.**, ktorá má vo svojom štatúte zatknuté, že poskytuje nasledovné všeobecne prospešné služby:

1. činnosti viazané na poskytovanie sociálnej pomoci v zmysle zákona NR SR č. 195/1998 Z. z. o sociálnej pomoci v znení neskorších predpisov, a to:

- a) sociálne poradenstvo a pomoc pre občanov so zdravotným postihnutím a seniorov a ťažko chorých
- b) sociálne poradenstvo pre jednotlivcov, rodiny a skupiny,
- c) sociálne poradenstvo a pomoc pre občanov v hmotnej núdzi
- d) humanitárna pomoc a starostlivosť

2. vykonávanie opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a mládeže a sociálnej kurately v zmysle zákona NR SR č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a mládeže a sociálnej kuratele a to najmä:

- a) sociálne poradenstvo zamerané na oblasť sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately,
- b) sociálna prevencia, zameraná na predchádzanie vzniku sociálnopatologických javov a na ich elimináciu v spoločnosti,
- c) organizovanie a realizovanie sociálno-výchovných programov a táborov
- d) sanácia rodiny, vrátane rozvodovej a porozvodovej intervencie
- e) krízová intervencia

3. aktivity zamerané na oblasť vzdelávania, výchovy a rozvoja telesnej kultúry

4. činnosti smerujúce k tvorbe, rozvoju, ochrane, obnove a prezentácii duchovných a kultúrnych hodnôt,

5. činnosti zamerané na ochranu ľudských práv a základných občianskych hodnôt

6. výskum, vývoj , vedecko-technické a informačné služby

7. služby zamerané na podporu regionálneho rozvoja a zamestnanosti.

Treba povedať, že naša organizácia postupne rozbieha svoju činnosť a na spustenie niektorých aktivít sa zatiaľ ešte len pripravujeme. V súčasnosti sa prevažná časť našej činnosti zameriava na oblasť sociálneho poradenstva, ktoré v týchto dňoch rozširujeme o poradenstvo pre rodiny, ktoré sa starajú o člena s Alzheimerovým ochorením. K tomuto kroku sme pristúpili na základe neustáleho narastania počtu jedincov s touto diagnózou.

Od novembra 2008 by sme chceli začať pracovať so svojpomocnou skupinou žien, ktoré v dôsledku ochorenia podstúpili amputáciu prsníka.

V roku 2009 chceme rozšíriť naše aktivity zamerané do oblasti sociálnej prevencie.

LAMPÁŠIK, n.o. nájdete v tzv. cukrovarníckej vile na Šrobárovej ulici č. 6 v Trnave. Naša organizácia, vzhľadom na začiatok semestra, začiatkom októbra bude upravovať svoje prevádzkové hodiny. Radi by sme aj naďalej svoje služby poskytovali aj v poobedňajších a večerných hodinách. V prípade záujmu, sme pripravení rozšíriť poskytovanie služieb aj na sobotu.

IFSW (Medzinárodná federácia sociálnych pracovníkov) každoročne vyhlasuje svetový deň sociálnej práce. V roku 2009 je tento deň vyhlásený na 17. marca. Rozhodli sme sa, že spolu s našimi študentmi a tiež s tými organizáciami, ktoré prejavia záujem o spoluprácu, pripravíme Trnavský deň sociálnej práce.

Veríme, že naša organizácia prispeje ako k zmysluplnému rozšíreniu sociálnych služieb v Trnave.

Za neziskovú organizáciu **LAMPÁŠIK, n.o.** – doc. PhDr. Jana Levická, PhD. – riaditeľka.

Sociálna práca s detským pacientom

Mgr. Zuzana Macháľková

Vznik mestskej nemocnice v Trnave sa pravdepodobne datuje do 13. storočia. O jej vzniku sa však nezachovali žiadne písomné zmienky. Najstaršia zachovaná zmienka je z roku 1490. V prvých storočiach slúžila nemocnica ako sociálno-zdravotnícke zariadenie, útulok pre prestárlych, chudobných a zväčša aj chorých občanov mesta. 4.10.1824 prevzal budovu nemocnice a položil základný kameň hlavný župan Leopold Pálffy. Založil nemocnicu so 40 posteľami pre pacientov trpiacich venerickými chorobami s cieľom zamedziť šíreniu chorôb medzi obyvateľstvom. O lekárskej starostlivosti, o odbornom ošetrovaní pacientov, ordinovaní liekov a inej odbornej činnosti nemocnice sa z počiatočného obdobia ani z ďalších rokov nezachovali písomné správy. V prvých rokoch existencie nemocnice bolo potrebné prekonávať nedôveru pacientov, vyvracať povery a predsudky. Chorí často neprichádzali do nemocnice dobrovoľne, mnohé zákroky boli bolestivé, pacienti sa im vyhýbali a často z nemocnice utekali. V roku 1879 Bratislavská župa vyhovel požiadavke dr. Christiana a dala zrenovovať areál nemocnice a aj jej vnútorné zariadenie. Bol vymenený i personál. Namiesto dvoch nekvalifikovaných ošetrovateľov, z ktorých jeden zabezpečoval i stravovanie, prijala nemocnica 5 členiek rehole Sv. Vincenta zo Štajerského Hradca. Nové ošetrovatelky okrem riadnych ošetrovateľských povinností viedli i kuchyňu, šili a plátali bielizeň, prali, obrábali zeleninovú záhradu. Robili takmer všetky práce spojené s prevádzkou nemocnice. Vysoká návštevnosť trnavskej nemocnice si vyžadovala znova nové priestory. V roku 1913 pribudol v Trnave nový v tom čase najmodernejší jednoposchodový pavilón chirurgického oddelenia. V roku 1914 - 1918 sa do nemocnice prijímali i ranení vojaci zo záložných vojenských nemocníc, ktorí sa tu podrobovali zväčša náročnejším operáciám. Vydaním zákona č. 103/1951 Zb. došlo k zjednoteniu dovtedy roztrieštených zdravotníckych služieb poskytovaných viacerými subjektami. Vytvoril sa Okresný ústav národného zdravia v Trnave, ktorý poskytoval na svojom spádovom území jednotnú liečebno - preventívnu ambulantnú i lôžkovú starostlivosť. V 1962 roku bol postavený chirurgický pavilón so 135 posteľami. V roku 1981 pribudol v nemocnici nový gynekologicko-pôrodnický pavilón, anesteziologicko-resuscitačné oddelenie. Pre potreby hematológie a transfuziológie i klinickej biológie bol vybudovaný nový pavilón v roku 1987.

V roku 1998 1. augusta získala nemocnica štatút Fakultnej nemocnice.

1.4.2003 MZ SR zmenilo zriaďovacou listinou názov Fakultná nemocnica s Poliklinikou Trnava na Fakultná nemocnica Trnava v dôsledku prevodu Polikliniky Družba na Mesto Trnava.

1.6.2007 bol slávnostne otvorený nový Pavilón chirurgických disciplín. V súčasnosti má naša nemocnica 572 lôžok na 10 klinikách a 9 oddeleniach.

Sociálna práca v zdravotníctve - všeobecná charakteristika

Sociálna služba v zdravotníckych zariadeniach (v nemocniciach, v odborných špecializovaných liečebných ústavoch, v osobitných detských zariadeniach) vychádza z chápania zdravia ako stavu úplnej bio-psycho-sociálnej pohody. Skúma a pomáha riešiť narušené vzťahy a situácie, ktoré vznikli v živote človeka ako dôsledok choroby, úrazu alebo škodlivých návykov. Je neoddeliteľnou súčasťou komplexnej liečebno-preventívnej starostlivosti o zdravie občanov (dospelých aj detí).

Objektom sociálnej práce, čiže hlavným predmetom nášho odborného záujmu je jednotlivec, dieťa, od narodenia do veku osemnásť rokov, ktoré je sledované detským lekárom, pediatrom, prípadne je prijaté do nemocničného ošetrovania, je hospitalizované. V starostlivosti o detskú populáciu musíme rátať nielen so samotným objektom sociálnej práce, s dieťaťom, ale aj s jeho rodinou. Ide totižto o nepľnoletých občanov, ktorých zákonnými zástupcami sú ich rodičia, prípadne miesto nich je určený iný zákonný zástupca. Zároveň vnímame dieťa aj ako súčasť určitej komunity.

Subjektom sociálnej práce je sestra pre sociálnu službu pracujúca v danom zdravotníckom zariadení.

V kuratívnej oblasti spočíva jej poslanie v riešení sociálnych problémov občanov, ktorých spoločenské uplatnenie je narušené či už z dôvodu choroby, telesnej, duševnej alebo zmyslovej chyby, škodlivých návykov, staroby a chorobných prejavov prameniacych zo sťažených zdravotných a sociálnych pomerov. Zúčastňuje sa teda na odstraňovaní príčin narušujúcich zdravie a na komplexnej liečebnej starostlivosti o človeka od narodenia až do smrti. Vykonáva sa v súlade so zdravotníckymi a legislatívnymi normami a Koncepciou sociálnej služby (Vestník Ministerstva zdravotníctva SSR č. 13 - 14 / 1984 a Metodické opatrenia č. 16 / 1984). Práve v období okolo roku 1984 sa zvýšil počet sestier pre sociálnu službu v zdravotníckych zariadeniach. V tom období pracovali, napr. v Nemocnici s poliklinikou v Trnave dve sociálne sestry v úseku dospelých pacientov, po jednej na detskom oddelení, oddelení dorastu, v psychiatrickej ambulancii a protialkoholickej poradni. V súčasnej dobe pracuje vo Fakultnej nemocnici v Trnave jedna sestra pre sociálnu službu a jedna sociálna pracovníčka.

Práva dieťaťa

Garantom práv dieťaťa je štát, ale realizácia týchto práv prináleží rodičom, alebo iným zákonným zástupcom dieťaťa. Súčasťou legislatívneho rámca sociálnoprávnej ochrany sú nasledovné pramene: Ústava Slovenskej republiky Zákon 460 /1992 Zb.z., Zákon o rodine č. 36/2005, Občiansky zákonník, Občiansky súdny poriadok, Zákon o sociálnej pomoci č.195/1998, Zákon o pestúnskej starostlivosti, Trestný zákon, Trestný poriadok a medzinárodné dokumenty, Deklarácia práv dieťaťa, Dohovor o právach dieťaťa, Charta práv hospitalizovaného dieťaťa.

Charta práv hospitalizovaných detí

Samotný Dohovor o právach dieťaťa by nestihol zabezpečiť všetky podmienky potrebné pre harmonický vývoj dieťaťa, preto sa táto oblasť neustále rozširuje ďalšími, podpornými aktivitami.

V poslednom období sa čoraz častejšie spomínajú aj práva detí v nemocniciach, respektíve práva detských pacientov a to v súvislosti s koncipovaním Charty práv pacientov. K posledným krokom v tejto oblasti patrí dokument - Deklarácia o právach pacientov v Európe, ktorá bola prerokovaná v Amsterdame v marci 1994. Slovenská lekárska verejnosť aplikovala tento dokument na podmienky SR a vypracovala Návrh Charty práv pacientov ešte v roku 1995.

Choré deti sa psychosomaticky líšia od dospelých chorých. V tejto súvislosti sa aj organizácia zdravotníckej práce v rámci hospitalizácie odlišuje svojimi špeciálnymi potrebami od práce u dospelých. Práva chorého dieťaťa boli zakotvené v Európskej charte chorých detí v nemocnici. Charta ako integrácia právnych noriem chorého dieťaťa v nemocničnej starostlivosti upresňuje etické a morálne princípy v pediatrii v zmysle renesancie humanizmu, ktorého stredobodom je život, život dieťaťa.

1. Základným právom detí je najlepšia možná zdravotnícka starostlivosť.
2. Deti majú byť prijaté do nemocnice iba vtedy, keď sa zdravotnícka starostlivosť nemôže primerane vykonávať doma alebo ambulantne.
3. Deti majú byť umiestnené spolu s ostatnými deťmi a nemajú byť hospitalizované na oddeleniach s dospelými.
4. Deti v nemocnici majú právo, aby ich rodičia boli s nimi po celý čas.
5. Rodičom hospitalizovaných detí sa má poskytnúť prípadne aj ubytovanie. V záujme správnej starostlivosti o deti rodičia majú byť informovaní o práci na oddelení, na ktorej sa môžu zúčastňovať.
6. O deti sa má starať kvalifikovaný nemocničný personál, zodpovedný za telesné a duševné potreby chorých detí.
7. Deti majú právo byť informované o svojej chorobe spôsobom, ktorý zodpovedá ich veku a psychike. Treba pritom zachovať ohľaduplnosť v prevencii duševného stresu.
8. Deti a rodičia majú právo byť informovaní o všetkých rozhodnutiach, ktoré sa týkajú zdravotnej starostlivosti detí. Deti majú byť uchránené pred neopodstatnenou liečbou a diagnostikou.
9. Deti majú nárok na starostlivý láskavý prístup a porozumenie. Ich súkromie sa má rešpektovať po celý čas.
10. Deťom sa má umožniť hra, rekreácia a učenie, ktoré sú v súlade s ich vekom a fyzickou kondíciou; na to má byť vytvorené primerané prostredie.

Toto úsilie je evidentné v poslednom období aj na Slovensku. Známejšie je ako úsilie o Nemocnice priateľské deťom.

Špecifiká vývoja detského organizmu treba brať do úvahy pri práci s deťmi v každom veku, osobitne v tom najútlejšom. Dieťa prechádza od svojho narodenia mimoriadne zložitým somatickým a psychickým vývojom. Z novorodenca, vážiaceho niekoľko tisíc, výnimočne niekoľko sto gramov a meracieho niekoľko desiatok centimetrov, vyrastie pri dobrej genetickej výbave, riadnej alebo aspoň primeranej starostlivosti a bez nepriaznivých vplyvov (napr. vážna choroba, úraz) v podstate v priebehu dvadsiatich rokov dospelý človek. Táto premena všetkých orgánov, ich zloženia, veľkosti a funkcií - organizmu ako celku - sa ale uskutočňuje vo vymedzenom spoločenskom prostredí, ktorého sa dieťa stalo

súčasťou, komunikuje s ním, je ním ovplyvňované a s ním spájané. Rovnako je potrebné rešpektovať adekvátne uspokojovanie všetkých potrieb dieťaťa v oblasti telesnej, duševnej a spoločenskej s ohľadom na tieto etapy. Problematika neuspokojovania potrieb dieťaťa je dostatočne známa.

Predpokladom poskytovania nemocničnej starostlivosti je, že stav chorého dieťaťa vyžaduje starostlivosť, ktorá sa mu nemôže poskytnúť ambulantne. Okolnosti, ktoré odôvodňujú nemocničnú starostlivosť, nemusia byť iba zdravotné. Témou môjho príspevku je „Sociálna práca s detským pacientom“, čiže s dieťaťom, ktoré bolo prijaté do nemocničného ošetrovania a počas jeho pobytu v nemocnici, alebo už predtým, boli zistené nedostatky v riadnej starostlivosti rodičov o dieťa. Môže ísť, ale aj o deti, ktoré majú nejaký telesný či duševný handicap a je našou povinnosťou rodičom dieťaťa pomáhať, aby pre nich nebola opaterá dieťaťa bremenom, ale aby využili všetky dostupné prostriedky pomoci.

V zásade každá starostlivosť o dieťa, či už zdravotnícka alebo iná, má sociálny charakter. Sociálnej pediatrii venuje naša spoločnosť dostatok pozornosti a má záujem na zdravom vývoji populácie. Zdravotné uvedomenie našich občanov je na pomerne vysokej úrovni, ale len málokto si uvedomuje dôležitosť poskytovania sociálnej starostlivosti zároveň so zdravotníckou v neoddeliteľnej kontinuite. Zdravotníctvo a sociálna starostlivosť sú pevne spojené a to sa budem snažiť vo svojej prednáške objasniť.

Sociálna problematika v detskom lekárstve

Sociálna problematika akútnych ochorení je daná dočasným vyradením dieťaťa z normálneho života (absencia v škole, vylúčenie z kolektívu, obmedzenie pohybu, pripútanie na lôžko atď.). Ak trvá takýto stav krátko a neopakuje sa často, môže pôsobiť toto ochorenie aj pozitívne na upevnenie sociálnych väzieb k okoliu (rodičia si uvedomia neprítomnosť dieťaťa, nebezpečenstvo, ktoré dieťa prekonalo a pod.). Nesie však so sebou ale aj problémy v duševnej a sociálnej oblasti. Hospitalizácia dieťaťa v nemocnici je známa v súvislosti s depriváciou a hospitalizmom, a preto sa k nej uchylujeme len v krajných prípadoch, keď sa ochorenie dieťaťa nedá zvládnuť ambulantne a v rodine.

Sociálna problematika chronicky chorých nadobúda pri dlhodobom a trvalom pôsobení ochorenia na závažnosti, zvlášť keď sa vyskytne v rannom veku dieťaťa a výrazne obmedzuje schopnosti dieťaťa vo vzťahu k jeho spoločenskej integrácii.

Detská úrazovosť súvisí so spôsobom života, jeho technickým rozvojom a charakterom starostlivosti o deti. Jej príčiny a mechanizmy vzniku ležia ďaleko mimo zdravotníctva, ale bezprostredne sa ho dotýkajú. Podieľa sa totiž nielen na detskej chorobnosti, ale osobitne na úmrtnosti (autonehody, otravy, úrazy, pády atď.) a prináša rad problémov s ošetrovaním úrazom postihnutých detí, a to nielen v akútnej fáze mnohokrát ohrozujúcej život, ale aj v období uzdravovania a invalidity. Zvládať ju a tiež jej predchádzať, prináša veľké nároky na komplexnú starostlivosť a deti. Podceňovanie tejto problematiky prináša závažné škody pre postihnuté dieťa a jeho rodinu.

Sociálna anamnéza

Práca sociálneho pracovníka na detskom úseku má ďaleko širší a hlbší dosah na život a vývoj dieťaťa, ako sa jej pripisuje. Musí byť mimoriadne zodpovedná a svedomitá. Sociálna sestra aktívne získava informácie o hospitalizovaných deťoch, o sociálnej situácii v rodinách, o kvalite starostlivosti rodičov o deti, o tom ako spolupracujú s obvodným detským lekárom, ako plnia jeho príkazy a odporúčenia, či s dieťaťom chodia na pravidelné prehliadky a očkovania. Takto získané údaje tvoria sociálnu anamnézu dieťaťa a rodiny. Vedú k správne mu zhodnoteniu situácie hospitalizovaného dieťaťa vo všetkých úrovniach, charakterizujúcich pojem zdravie, čiže k správne mu stanoveniu sociálnej diagnózy. Vychádza z lekárskej diagnózy, ktorá hodnotí stav a vývoj dieťaťa v somatickej oblasti a na ňu nadväzujúcej psychickej oblasti. Určuje všetky odchýlky a poruchy zdravia dieťaťa a snaží sa objasniť ich príčiny a mechanizmy vzniku. Je potrebné upozorniť na rozdiel medzi touto problematikou v medicíne a v sociálnej starostlivosti. V pediatrii sa diagnostika a liečba opiera o viac menej vyhranené charakteristiky nosologickej jednotky, ktorá závisí od všetkých článkov, etiopatogenézy a klinického obrazu choroby, schopnosti lekárskej vedy a terapeutického zásahu. V sociálnej starostlivosti vyhranené nosologické jednotky prakticky neexistujú. Na určitom jave sa podieľa celý rad najrôznejších príčin a vplyvov, ktoré ho môžu, ale nemusia, vyvolať. Len vo vyhranených a extrémnych situáciách sa stretávame s takouto priamočiarosťou. Sociálna diagnóza sa opiera o čo najpodrobnejšie anamnestické údaje o rodine, tehotenstve, pôrode, popôrodnom období a ďalšom vývoji dieťaťa až po šetrený stav. Pri tom hodnotí sociálnu situáciu dieťaťa a jeho vzťahy k okoliu. Hodnotí dôsledky zmeny zdravotného stavu na jeho pozíciu v spoločnosti a jeho socializačný proces. Naopak analyzuje a hodnotí aj prostredie, v ktorom dieťa žije, vyvíja sa, jeho vplyv na vznik porúch u dieťaťa. Hlavným predmetom záujmu je rodina, jej ekonomický status, štruktúra, súdržnosť, záujem o dieťa. Pri určení týchto základných ukazovateľov je potrebné objasniť si ich vzájomný vzťah k ukazovateľom telesného a duševného vývoja, vzájomný vzťah k jeho poruchám či ochoreniam.

Ďalej treba charakterizovať v tejto súvislosti osobnosť rodičov. Je potrebné zvažovať, či môžu alebo nemôžu, sú schopní alebo neschopní, chcú alebo nechcú starať sa o dieťa; či problémy a ich príčiny ležia alebo neležia v dosahu voľného rozhodovania rodičov alebo sú mimo nich, v objektívnych príčinách, ktoré sú nezávislé od ich vôle. Tieto okolnosti majú kľúčový charakter pre ďalšiu prácu a prístup k problematike, pre stanovenie čo najpresnejšej diagnózy a tiež príčinnej terapie. Preto je tak potrebné venovať pozornosť niektorým negatívnym javom v živote rodičov, ako je alkoholizmus, toxikománia, trestná činnosť, najrôznejšie psychopatie atď.

Je potrebné venovať aj pozornosť postojom rodičov k deťom, vedieť charakterizovať ich záujem o ne, ktorý by ako ozajstní rodičia mali o svoje deti mať a prejavovať ho konkrétnymi činmi, dobrou starostlivosťou o ne. Jej hodnotenie je konečne rozhodujúce pre celú socializačne výchovnú funkciu rodiny a jej postavenie v spoločnosti.

Sociálna sestra je členom multidisciplinárneho tímu a úzko spolupracuje lekármi, sestrami, psychológom, právnikom, rehabilitačnou sestrou, učiteľkami základnej a materskej školy v nemocnici, obvodným detským lekárom atď.

Hodnotenie sociálnych funkcií rodiny

Ak rodina neplní svoje základné povinnosti, dieťaťu hrozí poškodenie nielen somatického, ale aj psychického zdravia. Na klasifikáciu objektívnych príčin zostavil J. Dunovský (1974) diagnostické kritériá.

Rodina neplní svoju sociálnu funkciu zvyčajne pre tri príčiny, a to:

- nemožnosť,
- nevedomosť,
- nezáujem starať sa o dieťa.

Diagnostikovať začiatočné poruchy nie je jednoduché, predovšetkým pre disimuláciu rodičov pri zisťovaní rodinnej anamnézy, pričom práve v začiatočnom štádiu by sa dala chyba najskôr odstrániť a dieťa by nemuselo utrieť ujmu na zdraví.

Kritériá o funkčnosti rodiny: zloženie rodiny, stabilita rodiny, sociálno - ekonomická situácia, osobnosť rodičov, súrodenci dieťaťa, osobnosť vyšetrovaného dieťaťa, záujem rodičov o dieťa a starostlivosť rodičov o dieťa.

Do nového hodnotenia sociálnej úrovne treba uviesť zvyšujúcu sa mieru nezamestnanosti, následnú nižšiu ekonomickú úroveň rodín. Rodiny často nemajú na platenie nájomného, prichádzajú o strechu nad hlavou, alebo sú presťahované do bytu nižšej kategórie, deti sú umiestňované do náhradnej rodinnej starostlivosti. Narastá počet krádeží a násilnej kriminality u detí nižších vekových skupín. Medzi mládežou a deťmi sa rozširuje toxikománia a drogy. Rozširuje sa alkoholizmus v rodinách, najmä skrytý alkoholizmus žien. Zvyšuje sa počet detí narodených osamelým matkám, matkám toxikomankám. Aby sa predchádzalo vraždám novorodencov zriadili sa Hniezda záchranu (v Trnave sa v ňom našli dve deti) a tehotné ženy majú možnosť zákonne porodiť dieťa s tým, že je utajená ich identita (takto porodili štyri ženy). Ochladzujú sa vzťahy v rodinách naopak dobre ekonomicky situovaných pre nedostatok času na deti. Menia sa celospoločenské problémy životného prostredia, stúpa počet chorôb rozširujúcich sa pohlavným stykom, u mladých ľudí dochádza ku skorému nástupu sexuálneho života, objavuje sa detská pornografia. Častejšie sa vyskytujú ochorenia detí na psycho - somatickom podklade, ktoré sú následkom zvýšeného stresu detí v školách a narušenom rodinnom prostredí. Vďaka vyspelej a dokonalejšej prístrojovej technike na jednotkách intenzívnej starostlivosti novorodeneckých oddelení sa zachráni viacej nedonosených detí, ktoré vyžadujú zvýšenú, náročnejšiu starostlivosť a opateru rodičov.

Pre tieto nové fenomény, ktoré vedú k zvyšovaniu negatívneho sociálneho skóre v rodinách, by bolo vhodné vypracovať nové hodnotenie sociálnych podmienok v rodinách, ktoré by zohľadňovalo nový stav spoločnosti.

Sociálna diagnóza

Po zhodnotení všetkých získaných údajov, podrobí sociálny pracovník získané informácie podrobnej analýze, aby priamo definoval sociálny problém, t.j. stanovil sociálnu diagnózu. Pri práci použije nielen poznatky získané vlastným pozorovaním, ale aj výsledky lekárskeho vyšetrenia, výsledky konzultácii s obvodným detským lekárom a detskou sestrou, konzultácii s pracovníkmi štátnej miestnej správy, najmä sociálnych odborov okresných, mestských a obecných

úradov. Pri práci použije výsledky eventuálneho vyšetrovania príslušníkov Policajného zboru SR, rozhodnutia súdov a prokuratúry.

Sociálna terapia

Potom nasleduje v jeho práci etapa vypracovania plánu sociálnej terapie. Individuálne v nej treba posúdiť, aká pomoc je dieťaťu a jeho rodine potrebná. Môže byť podmienená riešením vonkajšej, objektívnej príčiny a prekážky v živote dieťaťa. Ide o konkrétnu pomoc, vybavenie kompenzačných pomôcok, príspevkov na ich prevádzku, príspevkov na kompenzáciu zvýšených nákladov spojených s ochorením dieťaťa, diétou, návštevou školského alebo kultúrneho zariadenia.

Etapa sociálnej terapie je v práci sociálneho pracovníka najnáročnejšia. Sociálno - výchovné pôsobenie a úprava pomerov formou konkrétnej pomoci sa prelínajú a prebiehajú paralelne. Sociálno - výchovné pôsobenie je proces uvedomelého a súčasne cielavedomého snaženia o formovanie názorov, presvedčení, postojov, citov a jednaní dieťaťa a jeho rodiny. Je založené na dynamickej interakcii medzi chorým dieťaťom, jeho rodinou a sociálnym pracovníkom. Ním poskytované rady, informácie a pomoc vedú k snahe dosiahnuť optimálny vývoj dieťaťa, podporu o čo najlepšie rozvinutie jeho schopností, skvalitnenie jeho života. Sociálna terapia je podmienená reálnymi možnosťami a schopnosťami dieťaťa a jeho rodiny, možnosťami orgánov a organizácii (ich kompetencií), ktoré by sa mali na riešení jeho sociálnej situácie podieľať. Má obsahovať aj zámery, ako prispôbiť životné prostredie nezmieriteľnej situácii telesne alebo duševne postihnutého dieťaťa (adaptácia celej rodiny na život s ťažko postihnutým dieťaťom, úprava bytu).

Jedným z najkrajnejších opatrení, po vyčerpaní predchádzajúcich možností je v sociálnoprávnej ochrane dieťaťa jeho umiestnenie do náhradnej rodinnej starostlivosti. Vždy je spojené s traumatickým zážitkom dieťaťa, ktoré je z tých najrozličnejších dôvodov vyňaté zo svojej pôvodnej rodiny. O umiestnení dieťaťa rozhoduje okresný súd na návrh úradu práce, oddelenia sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately, vydaním uznesenia súdu o nariadení starostlivosti nahradzujúcej starostlivosť rodičov. V prípade, že je dieťa hospitalizované v nemocnici, pripraví sociálna sestra pred umiestnením do detského domova potrebnú dokumentáciu a dieťa do domova prekladá.

Súčasťou sociálnej terapie je aj jej výchovné, preventívne zameranie, osobitne v bezprostrednom spojení s rôznymi formami poradenskej starostlivosti a činnosti. Na rozdiel od bežného chápanie liečebnej činnosti lekára, je sociálna terapia záležitosťou dlhodobou, ktorú je potrebné niekedy aplikovať roky alebo dokonca po celý život. Vyžaduje si trpezlivosť a vytrvalosť.

Sociálna prognóza

Sociálna prognóza je predpoveďou ďalšieho vývoja životnej situácie dieťaťa a jeho rodiny, do ktorej sa premietajú nielen očakávania vývoja choroby, sociálnych problémov, ale aj životného prostredia, životných situácií a istôt. Preto je potrebné, aby sa sociálna sestra čo najstarostlivejšie venovala každému dieťaťu,

aby správne vystihla všetky podstatné charakteristiky skúmaného javu, pretože v súčasnosti sa sociálna prognóza opiera prevažne o jej skúsenosti, intuíciu a erudíciu.

Sociálna prevencia

Primárnu prevenciu predstavuje celospoločenské pôsobenie, zamerané na celú verejnosť formou osvety, predstavujúcej čo najprístupnejšie pramene informácií v masovokomunikačných prostriedkoch. Spočíva v zámernom pôsobení na mladých ľudí v kvalitnej príprave na manželstvo a rodičovstvo už od ranného veku (v materských a základných školách vzťah k vlastnému telu, jeho funkcii a ochrane, ale najmä v období dospievania - sexuálna výchova, plánované rodičovstvo, antikoncepcia, rola muža a ženy, ich práva a funkcie v rodine a pri výchove detí).

Sekundárnu prevenciu zameriavame na rizikové skupiny ľudí (tak dospelých ako i detí) a na rizikové životné situácie v rodinách. Ide o sociálne slabé rodiny, rodiny, kde sú partneri nezrelí, rodiny s postihnutým členom, dlhodobo nezamestnaní rodičia, alkoholici a toxikomani, ľudia so zvláštnym životným štýlom.

Terciálnu prevenciu zakladáme na pomoci, nie represii, ale prevýchove a resocializácii, terapii a práci s rodinou. V nej sa musia spojiť všetky zúčastnené profesie v synergickom pôsobení na sociálnu patológiu. Veľkú úlohu zohrávajú komunity a miestne samosprávy.

Školská sociálna práca – prepojenie medzi školou a rodinou

Mgr. Barbora Ciuttiová

Abstrakt: Jedna z alternatív eliminácie negatívnych a stimulácie pozitívnych javov vo výchovno – vzdelávacích inštitúciách a zároveň posilnenia rodiny ako primárnej výchovnej inštitúcie, ktorá spolu so školou by mala vytvárať jednotnú výchovnú komunitu je zavedenie novej pomáhajúcej profesie do našich škôl, ktorou je školský sociálny pracovník. Príspevok ponúka praktické dvojročné skúsenosti školského sociálneho pracovníka, absolventa magisterského štúdia na FZaSP TU, pôsobiaceho toho času na Cirkevnej základnej škole Angely Merici v Trnave.

Kľúčové slová: škola, rodina, školský sociálny pracovník, prevencia, intervencia, evidencia, komunikácia

Školská sociálna práca má v mnohých západných krajinách dlhú tradíciu, u nás je však ešte stále neznáma. Na Slovensku sme sa v praxi so školským sociálnym pracovníkom zatiaľ mohli stretnúť len v posledných dvoch rokoch, pričom v legislatíve ešte stále nemá svoje miesto.

Škola, hneď po rodine, je miesto, kde dieťa trávi väčšinu času od svojich šiestich do osemnástich/devätnástich rokov života. Primárnou úlohou školy ako inštitúcie je vychovávať a vzdelávať žiakov a študentov. Taktiež častokrát rozhoduje o ich spôsobe trávenia času a o ich budúcnosti.

Neustále meniace sa sociálne, ekonomické a spoločenské podmienky kladú čoraz vyššie nároky na vzdelanie, kvalifikáciu, odbornosť, ale aj na osobnostné kvality ľudí vstupujúcich do samostatného života a častokrát majú aj prudký negatívny dopad na celé rodiny, preto škola ako sekundárna výchovno – vzdelávacia inštitúcia by mala vedieť poskytnúť okrem vzdelávania a výchovy i odbornú sociálnu pomoc svojim žiakom, ich rodinám, ale i svojim pedagógom a ďalším zamestnancom. Práve preto som sa už dávnejšie začala zaujímať o oblasť školskej sociálnej práce, ako jednej z možných alternatív poskytovania sociálnych služieb na pôde školy.

Na základe poznatkov o školskej sociálnej práci v zahraničí, ktoré som získala prostredníctvom konzultácií s odborníkmi pracujúcimi v oblasti školskej sociálnej práce ako je Marion Huxtable, prezidentka *Western Alliance of School Social Work Association of Arizona* a zakladateľka *International Network of School Social Work*, či Kendra Garrett, profesorka na Univerzite sv. Tomáša v St. Paul v štáte Minnessotta a zároveň vychádzajúc z vlastnej štvorročnej učiteľskej praxe, počas ktorej som mala možnosť sa osobne stretnúť so širokou škálou sociálnych problémov žiakov a ich rodín, nevynímajúc pedagogických či nepedagogických

zamestnancov škôl, taktiež na základe výsledkov z prieskumu v roku 2003 zameraného na zistenie potreby pomáhajúcej profesie na škole, ktorý som realizovala na deviatich školách, stále vnímam veľkú potrebu etablovania školskej sociálnej práce v našich výchovno –vzdelávacích inštitúciách.

Vzhľadom na to, že som členkou medzinárodného reholného inštitútu, ktorého poslaním je výchova vo všetkých formách, pričom prioritné miesto má katolícka škola a naša provincia je zriaďovateľom štyroch cirkevných škôl na Slovensku a dvoch stredoškolských internátov a jedného vysokoškolského internátu, vyskytla sa nám možnosť, so súhlasom Ministerstva školstva, vytvoril od septembra 2006 novú pracovnú pozíciu sociálneho pracovníka na našej ZŠ Angely Merici v Trnave.

Tým, že škola predstavuje široké pole pôsobnosti pre sociálneho pracovníka a na základe skúseností školských sociálnych pracovníkov v zahraničí, bolo pre nás dôležité zmapovať potreby školy a upriamiť pozornosť na tie najpálčivejšie.

V konštitúciách nášho reholného inštitútu sa píše v bode č.101, že „*naše školy svoj cieľ dosiahnu natoľko, nakoľko spájajú učiteľov, rodičov, žiakov v tej istej výchovnej úlohe a predlžujú svoj vplyv do rodín*“. Preto všetka moja práca školskej sociálnej pracovníčky je od začiatku zameraná hlavne na vytvorenie zjednotenej, súdržnej a harmonickej výchovnej komunity: škola – rodina, ktorej existencia sa má zakladať na vôli zlepšovať informovanosť a komunikáciu pri starostlivosti o žiakov, schopnosti riešiť konflikty pozitívnym spôsobom a na čase venovanom počúvaniu a dialógu, teda stať sa komunikačným prvkom medzi školou, rodinou a odbornými inštitúciami. Pri výkone svojho povolania vychádzam z **mericiánskej pedagogiky**, ktorá zahŕňa osobitnú pozornosť k dieťaťu, ktoré žije v ťažkostiach, čo sa vyjadruje

- ❖ kvalitou pohľadu, ktorý mu venujeme – zohľadňujúci jedinečnosť každého
- ❖ dobroprajným počúvaním, ktoré rešpektuje jedinečnosť každého
- ❖ opravdivým ľudským a láskavým vzťahom
- ❖ trpezlivým a nezištným sprevádzaním počas celého jeho vzrastu.

Keďže kompetencie sociálneho pracovníka pracujúceho na škole nie sú legislatívne ošetrené a tým nie sú ani v povedomí pedagogických pracovníkov, mojim prvým krokom bolo na začiatku mojej práce na škole oboznámiť pedagogický zbor a ostatných zamestnancov školy s mojou činnosťou, tiež rodičov našich žiakov počas rodičovského združenia a zároveň ich všetkých pozvať k spolupráci.

V náväznosti na informovanosť o mojej činnosti, ešte pred prvým kontaktom so svojimi klientmi, bola pre mňa nevyhnutná tvorba siete s poradenskými inštitúciami, ÚPSVaR, psychológom, lekárom a ďalšími inštitúciami, ktoré majú byť nápomocné pri riešení sociálnych problémov klientov. S tvorbou siete súviselo i vypracovanie a distribuovanie informačných letákov do spomenutých inštitúcií, či vyhotovenie informačnej nástienky v priestoroch školy.

Moja úloha školskej sociálnej pracovníčky spočíva hlavne *v preventívnych aktivitách, v intervencii, evidencii a v komunikácii*.

V rámci **primárnej prevencie** sa venujem žiakom počas triednických hodín, suplovaných hodín, počas prestávok a v čase školského klubu, a to prostredníctvom rozhovorov alebo aktivít, či hier zameraných na budovanie prosociálneho

správania, ktoré majú viesť žiakov skôr k vzájomnej spolupráci, ako k súťaživosti, k úcte k sebe navzájom, či k pozornosti k iným. Taktiež je to vypracovanie plánu preventívnych aktivít v spolupráci s učiteľmi, ktorý tvoria napr. prevenčné hodiny (s využitím IKT techniky), rôzne zážitkové aktivity, besedy, komunikačné výcviky, či terénna činnosť ako napr. anketa žiakov v meste zameraná na detské práva, potom sú to dlhodobé projekty ako napr. MISIA – India- ide pomoc deťom v Indii uplatniť svoje právo na vzdelanie a iné.

Pri našej škole máme zriadené Stredisko záujmovej činnosti, ktoré ponúka širokú paletu krúžkovej činnosti. Je možnosť ponúknuť všetkým deťom i zo sociálne znevýhodneného prostredia dobre využiť voľný čas a rozvíjať svoje schopnosti a zručnosti.

Primárna prevencia zahŕňa aj vyhľadávaciu činnosť zameranú na včasné odhalenie náznakov sociálno-patologického správania u žiakov, pričom značnú pozornosť venujem rodine žiaka. Tiež sa snažím zmapovať rodiny našich žiakov, ktoré sa nachádzajú v sociálnej núdzi a poskytnúť im poradenstvo či pomoc pri vybavovaní dotácií na stravu, školské pomôcky, uplatnení nároku na dávku v hmotnej núdzi a iné.

Sekundárna prevencia je orientovaná na podchytenie žiaka nachádzajúceho sa v rizikovom prostredí, alebo situácií a v rámci **terciárnej prevencie** sa sústreďujem na zabránenie prehlbovania alebo opakovania sociálno-patologického správania a to aj prostredníctvom individuálnej práce s rizikovým žiakom, ktorej cieľom je priviesť žiaka k uvedomeniu si vlastných schopností, k vyhodnocovaniu svojich výsledkov a k prevzatíu zodpovednosti za svoje činy ; k zvládaniu sociálnych úloh v triede, k uvedomeniu si hodnoty úspechu a radosti, pričom sa vždy snažím získať rodičov žiaka pre spoluprácu so školou. Preto sa zúčastňujem na rôznych večierkoch tried, či na tvorivých dielňach za účasti rodičov žiakov, ktoré poriadajú triedni učitelia alebo vychovávatelia v školskom klube.

Tiež mám za sebou skúsenosť návštevy rodiny spolu s triednou učiteľkou. Je to čas k vzájomnému spoznávaní sa a nadviazaniu spolupráce. Efektívnosť takéhoto prístupu sa potom odráža v zmene častokrát negatívneho alebo ľahostajného postoja rodičov k škole k postojom otvorenosti a záujmu o spoločné výchovné pôsobenie.

Do oblasti práce s rodinou našich žiakov zahŕňam aj pastoračnú činnosť a poradenstvo pre rodičov a žiakov našej školy, ktorí majú vo svojej rodine člena so závislosťou na návykových látkach. Ide o pravidelné stretnania raz do týždňa v rámci medzinárodnej kresťanskej komunity Cenacolo. Táto činnosť súvisí aj s funkciou koordinátorky prevencie sociálno – patologických javov, ktorú som prevzala od začiatku pôsobenia na škole.

Taktiež venujem osobitnú pozornosť žiakom našej školy zo sociálne a emocionálne znevýhodneného prostredia, žiakom vyžadujúcim si špeciálno-pedagogickú, psychologickú, psychiatrickú pomoc a mimoriadnu zdravotnú starostlivosť. Tu by som chcela spomenúť začlenenie (integráciu) žiaka s poruchami správania. Spolupracujem so psychológom z pedagogicko- psychologickkej poradne, triednym učiteľom a zákonným zástupcom pri vypracovaní individuálneho výchovno – vzdelávacieho plánu pre začleneného žiaka a pri jeho realizácii tým, že som zapojená do odborného pôsobenia na žiaka v rámci tohto plánu.

Pri intervencii je mojou úlohou včas a efektívne zasiahnuť v spolupráci s pedagógom, zákonným zástupcom, prípadne inštitúciou, ktorá môže byť nápomocná. Keďže preferujem tímovú prácu odborníkov, spolupracujem s našim školským špeciálnym pedagógom, výchovným poradcom, so psychológmi z Okresnej pedagogicko – psychologickkej poradne a Centra výchovno – psychologickkej prevencie, so sociálnymi pracovníčkami z Referátu poradensko – psychologických služieb, tiež s Oddelením sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately, so sociálnym odborom mesta Trnavy, s lekármi, s Trnavskou univerzitou, konkrétne s Katedrou sociálnej práce na FZaSP.

Ďalšou mojou úlohou je evidencia riešených prípadov a záznamy z konzultácií, pre ktoré mám vyčlenené dve poobedia v týždni. Konzultačné hodiny sú určené pre rodičov, učiteľov, žiakov, pre každého, kto je v nejakom vzťahu ku školskej komunite. Samozrejme poskytujem možnosť konzultácií aj v inom čase podľa dohody.

Okrem spomínaných činností sa zúčastňujem, v rámci svojho profesionálneho rastu, odborných seminárov, konferencií a výcvikov. Tiež sa počas roka stretávame ako školskí sociálni pracovníci (Považská Bystrica, Nová Dubnica, Trnava) a zdieľame svoje skúsenosti.

Pri práci so žiakmi a s ich rodinami využívam aj skúseností z mojej práce v medzinárodnej komisii pre pokoj a spravodlivosť (JPIC) v rámci nášho reholného inštitútu. Tiež bývam prítomná pri pedagogických poradách, metodických združeniach učiteľov, rodičovských združeniach a pri riešení závažných výchovno-vzdelávacích krokoch voči konkrétnemu žiakovi.

Ako škola máme veľmi dobrú skúsenosť z realizovania spoločných sedení s rodičmi za účasti riaditeľa školy, zástupcu, triedneho učiteľa a učiteľa, ktorého sa vec týka, pretože často vznikajú nedorozumenia a konflikty na základe nevyjasnenia si problému, jednostranných či skreslených informácií, teda absencie komunikácie medzi školou a rodinou.

Chcela by som sa dotknúť aj niekoľkých úskalí pri etablovaní školskej sociálnej práce. Tým, že ide o celkom novú profesiu na školách, ktorá je sama o sebe pre spoločnosť neznáma, legislatívne neošetrená, stretávam sa niekedy s opatrnosťou pri prístupe ku mne ako zo strany pedagógov, tak i zo strany rodičov a žiakov, či inštitúcií, i s nepochopením, neakceptovaním mojich kompetencií, odporúčaní, neochotou alebo nezáujmom spolupracovať.

Verím však, že na základe sklbenia teoretických poznatkov o školskej sociálnej práci so skúsenosťami školskej sociálnej práce v zahraničí a našich praktických skúseností a predovšetkým vďaka našej vzájomnej spolupráci sa nám podarí udomáčniť školskú sociálnu prácu nielen teoreticky v legislatíve, ale aj prakticky na našich školách, kde by sa mohla stať veľkým prínosom pri eliminácii negatívnych a stimulácií pozitívnych javov v tomto prostredí a pri posilnení rodiny ako primárnej výchovnej inštitúcií, ktorá spolu so školou vytvorí jednotnú výchovnú komunitu.

Potrebuje usporiadaná rodina poradenstvo?

Ing. Stanislav Trnovec, CSc.

Definujme, čo chápeme pod pojmom PORADENSTVO.

Je to služba, ktorá pomáha pri rozhodovaní sa klienta.

Aké má mať vlastnosti?

Klient sa rozhoduje sám, či akceptuje ponúkanú službu PORADENSTVA, teda nami poskytované poradenstvo nie je pre klienta záväzné.

Klient pri vyhľadávaní poskytovanej služby môže byť:

- v kritickej situácii (najčastejší prípad),
- po vyriešení krízy, ale riešenie je ešte dlhú dobu traumatizujúce,
- môže žiadať o radu napríklad z preventívnych dôvodov,
- potrebuje expertné stanovisko.

Základným cieľom PORADENSTVA je sprevádzanie tak, aby sa služba stala bytočnou, t.j. viesť klienta tak, aby jeho problém sa vyriešil.

Napriek tomu, že veľmi často sa opakujú situácie, pri ktorých je treba *radiť*, alebo radšej použijem výraz *sprevádzať*, každý prípad je iný. Teda štandardné situácie s individuálnym reálnym priebehom.

Štandardné situácie nútia vykonať analýzu, prečo sa vyskytujú. Tu nastáva iný rozmer PORADENSTVA. Treba vykonať analýzu podľa početnosti výskytu a tak sa snažiť nájsť charakteristické problémy komunity, ktorej sa poskytuje poradenstvo.

Dominantné problémy vyskytujúce sa v cieľovej skupine (komunita) môžu mať interný, niekedy až intímny charakter a preto sa veľmi ťažko prichádza na jadro problému, pretože je externému pozorovateľovi skryté pod mnohými vrstvami. Pri vykonávaní analýzy pomáha dôkladná intímna znalosť života člena tejto komunity. Len ten, ktorý sám zažil radosti a strasti života uprostred skúmanej skupiny je dostatočne senzitívny na to, čo sa nevyslovuje, ale len veľmi ťižko naznačuje. Symbolika nezasvätenému nehovorí nič, tak, ako dnes väčšina z nás nič nehovorí *kraj sveta*, alebo *uholný kameň*.

Náš Klub mnohodetných rodín sa zaoberá najmä dvomi skupinami rodín, a to ako už z názvu vyplýva, mnohodetnými rodinami a rodinami s postihnutým dieťaťom. Obidve skupiny majú veľmi veľa spoločných znakov. Okrem toho sú to najmä mladí ľudia, radiaci sa v základných otázkach rodinného života.

Analýza bez jasného cieľa je samoučelná. Keď vieme, kde sú problémy, tak diagnóza sa stanovuje ľahšie. Samozrejme, že intímne záležitosti vyžadujú intimitu a veľkú dávku citlivosti. Ostych, ktorý si prináša so sebou klient sa dá prekonať len po dlhšom čase. Získanie dôvery klienta podporuje to, ak sa dozvie, že sami ste riešili podobný problém a aj to, že nie je osamotený pri riešení problému, lebo svojím spôsobom je typický pre danú situáciu.

Viem, že už dlho hovorím o problémoch a očakávate, kedy už konečne niektorý z nich budem menovať. Som presvedčený, že väčšina mnohodetných

rodín je ubitá, vyčerpaná z denného boja o prežitie. Sú to existenčné problémy spojené so zodpovednosťou o vytvorenie a poskytnutie vhodných podmienok pre svoje ratolesti. Ak niekto očakával čosi iné, tak nech si uvedomí, že práve v jednoduchosti každodenných situácií (to neznamená, že poznám riešenie) spočíva ostych týchto ľudí. Príčinou je napríklad nemožnosť deťom, alebo sebe kúpiť jogurt, topánky. O lístkoch do divadla, alebo dovolenku pri mori, o tom už vôbec nehovorím. Do dnes mám zlý pocit, keď si mám kúpiť zmrzlinu.

Súžitie rodičov, rodičov, ktorí sú unavení, nepripúšťa problémy vo vzťahu, ktoré vedú k rozpadu ich vzťahu. Spoločné prekonávanie nástrah života vedie k vzájomnej podpore a rešpektovaniu sa. Život je preto životom, aby prinášal rušivé prvky. Preto často sme svedkami, že aj v týchto rodinách, okolím často dávaných za príklad, čosi škrípe. Niekedy aj desiatky rokov. Nikto nie je ideálny. Ideálna rodina neexistuje. Práve táto skutočnosť, večná snaha o dokonalosť má nás pozdvihovať a motivovať. Máme celoživotný program, pri ktorom odovzdávajúci sa pomáhame partnerovi a pri tom sme sa stali spoluploditelia nového života. Môžeme mať ešte väčšiu úlohu?

V čom spočíva naše poradenstvo?

K nám sa chodia radiť viaceré skupiny záujemcov:

- Sú to naši členovia, mnohohodtné rodiny, a rodiny s postihnutými deťmi. Je zaujímavé, že najlepšou pomocou je ukázanie spoluúčasti na probléme a v rámci toho poskytnutie drobnej rady. Veľmi dôležité je vytváranie kontaktov s inými rodinami z toho istého regiónu. Vytváranie komunit regionálneho charakteru je najvýznamnejší spôsob integrácie segregovaných rodín. Mnohohodtná rodina pôsobí ako cudzie teleso, corpus aliene. Má iné spôsoby, musí riešiť iné existenčné problémy, je spravidla chudobná aj napriek tomu, že rodičia majú vysokoškolské vzdelanie. Všetky tieto znaky majú odstredivú tendenciu a vypudzujú takúto rodinu na okraj spoločnosti. Našou úlohou je poukázať na hodnoty mnohohodtnej rodiny a predovšetkým, že má dôležitú úlohu, misiu v spoločnosti. Ľudská dôstojnosť a nezastupiteľná úloha matky v spoločnosti prinášajú takúto rodinu do stredu spoločnosti. Spoločnosť je dnes orientovaná na výkon a na druhej strane na zážitok. Ten, kto má to šťastie, že má malé dieťa, veľmi dobre vie, že ho mať a pozorovať, ako objavuje svet je najfantastickejším adrenalínovým zážitkom. Sprostredkovanie tohto zážitku je tiež veľkým zážitkom.

- Druhou skupinou sú práve ľudia, ktorí vidia, že u nás je to akési inakšie. Sme úplne normálni, ako hocikto iný, ale pri tom objavujú čosi, čo sami nevedia definovať. Dostali sme dar pokračovania ako výsledok plodnosti. Našou úlohou je sprostredkovať radosť zo života. Tu sa niekedy veľmi ťažko radí, najmä keď sme svedkami chcenia mať potomstvo, alebo ľútosťou nad jeho odopretím. Priznám sa, že sa vtedy často cítim, ako nasýtený, ktorý má pred sebou hladného a pri najlepšej vôli neviem mu dať jesť. Tam pomáha iba plač s plačúcim....

- Tretou skupinou sú novinári a zvedavci. Novinár musí byť zvedavý a preto často majú stereotypné otázky. Jednou z nich je, prečo máme toľko detí: Odpoveď je jednoduchá, lebo sme si ctili život. Iste každý z nás videl na lesnej ceste cez asfalt predierať sa krehkú rastlinku. Máte odvahu ju zastúpiť bagandžou?

Spomenul som, že analýza nesmie byť samoúčelná. Výsledky majú slúžiť celej spoločnosti. Preto základnou expertnou činnosťou je spolupráca s organizáciami, ktoré sú zodpovedné za tvorbu rodinnej politiky. Je jedno, či sa to odohráva na národnej alebo medzinárodnej pôde.

Našou úlohou je povzniesť sa nad drobné žabomyšie vojny. Prakticky od druhej svetovej vojny, od kedy sa u nás robí aktívna rodinná politika, jej cieľom je znižovanie pôrodnosti. Platí to v plnom rozsahu do dnes. Tento proces prebiehal v Európe dvomi rôznymi spôsobmi.

V západnej Európe najmä liberálne politické smery a feministické hnutia presadzovali práva ženy na vyššiu účasť na verejnom živote, čím nepriamo sa dostala do sporu kariéra a materstvo. Masové rozšírenie antikoncepcie prinieslo nové nazeranie na sexualitu tým, že sa do veľkej miery oddelilo plodenie od reprodukcie. Rôzne hnutia poukazovali na obmedzenosť prírodných zdrojov, ako veľmi výrazného predstaviteľa menujem tu Rímsky klub, založený v 60 rokoch, ktorý združoval intelektuálov. Veľmi často sa hovorilo o preludnení planéty. Paradoxom je, že tieto filozofie sa uplatňujú najmä v tzv. civilizovaných krajinách a vedú k prudkému poklesu pôrodnosti až do tej miery, že sa začína pociťovať nedostatok pracovnej sily.

Na druhej strane krajiny tretieho sveta majú úplne iné problémy a naše problémy sú im cudzie. Naše obavy a opatrenia z „preludnenia“ tu nemajú vplyv. V malom to vidíme na Rómskej komunite aj u nás. Životná filozofia týchto ľudí je úplne iná a našimi opatreniami ich svojim spôsobom znásilňujeme. Nútime ich, aby sa mali dobre, samozrejme podľa našich predstáv. Pred pár dňami som sa rozprával s jedným Maročanom, ktorý plánuje na budúci rok ísť do Európy a chce putovať z Marseille do Paríža na troch favách. Jeho cieľom je poukázať na ničenie prírody v civilizovanom svete. Pritom práve v jeho krajine je všade plno plastových tašiek, ktoré rozfúkal vietor a sídliská sa stavajú na smetiskách, kde horia odpady a novostavby sú zahalené do štipajúceho dymu.

Poradenstvo nám dáva podnety, čím sa treba zaoberať. Žijeme v EÚ a preto je pravdepodobné, že najmä krajiny bývalého komunistického bloku budú mať podobné problémy. Na medzinárodných fórach sa vykonávajú konzultácie a hľadá sa spoločná stratégia. Pri rokovaniach treba byť veľkorysý a prezieravý. Ako príklad uvediem niektoré procesy. U nás bol za komunizmu dobre vybudovaný systém jasí, materských škôl a družín. Tak, ako u nás, tento systém sa do veľkej miery zrušil aj v okolitých krajinách. Pri prijatí barcelonskej stratégie zameranej na podporu rovnosti pohlaví a zvýšenie zamestnanosti žien bol spracovaný dokument, ktorý nám, ako aj ostatným krajinám v prechode (transient) vytyka znefunkčnenie tohto systému starostlivosti o deti, ktorý je primárnou službou potrebnou pri zvýšení zamestnanosti žien. Na druhej strane máme dosť skúseností, aký negatívny vplyv má práve predčasné vytrhávanie malých detí z rodinného prostredia. Štúdie jednoznačne poukazujú, že deti do troch rokov nemali by byť kolektivizované. Dnes sme svedkami, keď eurokomisár pán Špidla predložil 2.10.2008 návrh na predĺženie materskej dovolenky a zvýšenie príjmu matky na pôvodnú úroveň pred pôrodom. Druhým veľmi dôležitým návrhom je vyhlásenie, že tehotenstvo a pôrod nie sú chorobou, ale štandardnou životnou situáciou. Teda celé tehotenstvo a obdobie po pôrode má byť hradené zo sociálneho poistenia. Upozorňujem na tento návrh, porovnajte si ho s návrhmi našich politikov.

Teraz je zrejme, kde je naša úloha ako expertov, pretože ako člen COFACE, ktorý priamo spolupracuje so sociálnou komisiou, ktorú vedie komisár Špidla, máme možnosť priamo sa zúčastňovať na tvorbe týchto návrhov. Samozrejme, že sa snažíme ovplyvňovať aj rodinnú politiku na národnej a regionálnej úrovni. Naša úspešnosť závisí od kvality predkladaných návrhov. Práve poradenstvo nám vytvára databázu a súčasne spätnú väzbu.

Po vykonaní legislatívnej zmeny je k dispozícii doma, kedy sa môžeme pripraviť na monitoring dôsledkov úpravy. Po nadobudnutí účinnosti vykonávame monitoring v teréne a zbierame podnety. V komunite mnohohodných rodín sa latentná doba prejavu zmeny rapídne skracuje. Mnohohodné rodiny môžeme považovať za izolovaný systém nachádzajúci sa v otvorenom systéme legislatívneho prostredia. Izolácia je vytvorená špecifickým charakterom rodín. Je tam podstatne väčšia závislosť od faktorov externého prostredia a majú menšiu zotrvačnosť tvorenú napr. zásobami, úsporami a pod. Derivácia zmeny je oveľa výraznejšia ako v stabilnejšom systéme bežných rodín.

Táto vlastnosť skrátenia reakčnej doby je veľmi výhodná pre monitoring zmeny. Teda vieme oveľa skôr, ako iní, čo sa dáva očakávať na základe experiencie a reálnej praxe a nie na základe špekulatívnych metód. Preto napr. sme boli schopní predložiť už po 45 dňoch po zavedení tzv. Kaníkovho sociálneho balíčka našu analýzu, na základe ktorej sa vykonalo do dnešného dňa 8 legislatívnych zmien.

Resumé

- Usporiadané rodiny potrebujú poradenstvo a to nie len z preventívnych dôvodov. Poradenstvo má viesť k optimalizácii.

- Väčšina problémov v mnohohodných rodinách je zapríčinená chudobou. Chudoba je objektívny fenomén týchto rodín. Viaceré seriózne dokumenty EÚ podrobne analyzujú túto situáciu a vnímajú ju aj ako jeden z dôvodov poklesu pôrodnosti. Tu treba radiť niekomu inému, ako rodine. Tej treba radiť, ako sa brániť a dožadovať sa svojich práv.

- Apatia je veľkou prekážkou, lebo prax je taká, že sa nemôžeme normálnym, ľudsky dôstojným spôsobom dožiadať svojich práv. Potrebné sú súdne spory so štátnymi inštitúciami, ktoré trvajú niekoľko rokov a počas tohto stavu vznikajú škody na útraty občana. Dôvera občana v štátne inštitúcie klesá. Pozitívnu úlohu môžu zohrať samosprávy, ktoré môžu poskytnúť oveľa účinnejšiu pomoc, ktorá je poskytovaná v aktuálnej dobe reálnej potreby, a nie za niekoľko rokov.

- Segregovaná rodina nevyhľadáva pomoc. Dôvodom je jej segregácia. Inklúzia je možná len vtedy, ak rodina sama nájde dôvody pre ňu a sama sa rozhodne vystúpiť z izolácie. Kladiem otázku, či považujete za ľahké, opäť sa vrátiť do školy s dôverou, keď vám dieťa v čistom, ale trochu už obnosenom odevu postaví na pódium pred celú triedu s otázkou, či tvoji rodičia nemajú na šaty? Alebo vám namiesto pozdravu urobí školenie o antikoncepcii s ponukou sterilizácie, keď sa matka po treťom dieťati objaví u gynekológa? To nehovorím o ponížovaní matiek, čo majú viacej detí a „povinných“ vyšetreniach na genetické poškodenie plodu, ktoré je rizikové pre plod a jeho výsledok je z polovice neistý? Akým právom je matka počas tehotenstva stresovaná?

● Voči negatívnej verejnej mienke sa vedie veľmi ťažký boj. Je anonymná a všade prítomná. Výčitky typu „my nebudeme z našich daní živiť vaše deti“ alebo priamo na úrade „viete, koľko sme my investovali do vašich detí“ sa ťažko prehltajú. Podporuje ich otvorená diskriminácia mnohohodetných rodín dôchodkovým systémom, poskytovaním príspevku pri narodení prvého, teraz aj druhého a tretieho dieťaťa. Najviac vypuklá diskriminácia mnohohodetných rodín je daná zákonom 599/2003 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Tento zákon na náš podnet dal prezident na ústavný súd, kde z formálnych dôvodov bolo zastavené konanie. Podrobnosti sú zverejnené na www.kmr.sk.

Náprava / zmena situácie je možná aktívnou účasťou na tvorbe rodinnej politiky na všetkých úrovniach. Poradenstvo je veľmi dôležitý zdroj informácií. Má motivovať rodiny k riešeniu situácie vlastnými silami.

My nerozdávame obilie, ani zemiaky. Ani nedávame udice na chytanie rýb. U nás nie sú jazerá s rybami. My učíme žiť ľudsky dôstojne a sa toho dožadovať. My učíme ľudí spoznávať svoju hodnotu a ju sprostredkovať iným. My učíme, ako si pomôcť v núdzi. Učíme, že chudoba môže byť stimulom k húževnatosti, že veľká rodina môže byť čašou plnou vzájomného porozumenia a altruizmu.

UČÍME AKO TREBA UČIŤ INÝCH, ABY SI VEDELI POMÔCŤ.
Život je darom. Oplatí sa ho žiť.

Autor: **Ing. Stanislav Trnovec, CSc.**, 1945 otec 11 detí. Absolvent VŠP (1969) SVŠT SĽF (1972) KSOE vo Viedni Sociálna zodpovednosť (2008) a rad kurzov a školení. Pracoval ako výskumný a vedecký pracovník, manažér v rôznych technických odvetviach, školstve, poradenstve v sociálnej oblasti a vzdelávaní dospelých. Zaoberá sa otázkami chudoby a rodinnej politiky. Je členom viacerých medzinárodných organizácií zameraných na rodinnú politiku. Je predsedom Klubu mnohohodetných rodín. (kmr@kmr.sk)

Starostlivosť o dieťa denným rodičom, alternatíva ku škôlke

RNDr. Viera Drotovanová

Denná mamka, n.o., je nezisková organizácia, ktorej zriaďovateľom je občianske združenie KMR(klub mnohodetných rodín).

Svojou činnosťou chceme poskytovať všeobecne prospešné služby:

- v oblasti pomoci a humanitárnej starostlivosti (podľa zák.195/ 1998 Z.z o sociálnej pomoci v znení neskorších predpisov), a to v oblasti:
 - a) sociálneho poradenstva zameraného na zistenie rozsahu a charakteru hmotnej núdze alebo sociálnej núdze, na zistenie príčin jej vzniku, na poskytnutie informácií o možnostiach riešenia hmotnej núdze alebo sociálnej núdze. Poskytuje sa najmä rodinám(§ 12)
 - b) opatrovateľskej služby občanov, ktorí pre svoj zdravotný stav potrebujú pomoc inej osoby pri zabezpečovaní nevyhnutných životných úkonov, nevyhnutných prác v domácnosti alebo kontaktu so spoločenským prostredím (15)
- podľa zák.305/ 2005 Z.z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele v znení neskorších predpisov:
 - a) opatrenia na predchádzanie vzniku krízových situácií v rodine, organizovanie alebo sprostredkovanie účasti na programoch, tréningoch a aktivitách plnenia funkcií rodiny.

Klub mnohodetných rodín združuje **mnohodetné rodiny s tzv. zodpovedným rodičovstvom.**

Pri snahe mnohodetných matiek o návrat do ekonomicky života, je podľa našich skúseností prakticky nereálne, aby si takáto matka našla primerané zamestnanie. Mnohodetné matky často i s vyšším vzdelaním prijímajú menej kvalifikovanú prácu, alebo sa nechávajú vyradiť z evidencie nezamestnaných, lebo po určitej dobe je tlak nájsť si zamestnanie neúnosný. Donútené okolnosťami akceptujú všetky nevýhody (napr. poistenie, dôchodok) a stávajú sa „dobrovoľne nezamestnané“.

Program vzdelávania je určený predovšetkým pre túto skupinu a až na základe skúseností sa podľa potreby môže poskytnúť v analogickej forme širšej verejnosti.

Pragmatický spôsob, ako zamestnať mnohodetné matky je také povolanie, ktoré:

- sa dá vykonávať doma (home work), prípadne sa zapája do neho širšia rodina (family work);
- dá sa vykonávať bez previazanosti na predošlé zamestnanie a vzdelanie, lebo sa využívajú schopnosti charakterizujúce mnohodetné matky – empatia a práca s deťmi;

- zázemie pre toto zamestnanie sa dá získať dodatočným, doplnkovým vzdelaním (nezvyšujúcim kvalifikáciu), dostupným pre matku s rodičovskými povinnosťami, dáva jej šancu uplatniť sa;
- nie je náročné na investície, priestor a komplikované technické zázemie;
- je dostatočne atraktívne a môže slúžiť ako trvalé zamestnanie, je zabezpečená jeho trvalá financovateľnosť a podpora spoločnosťou;
- produkt je všeobecne žiadaným artiklom a je po ňom trvalý dopyt v mestách i na vidieku.

Výsledkom hľadania je **DENNÝ RODIČ** vykonávajúci DENNÚ STAROSTLIVOSŤ O DIEŤA.

Denný rodič, spravidla ale denná matka (DM) je žena (môže to byť aj muž, v ďalšom používame len žena), ktorý má v starostlivosti cudzie dieťa (deti) predškolského veku počas pracovnej doby biologického rodiča. Je to zamestnanie, ktoré sa vykonáva v domácnosti denného rodiča. Poskytovaná služba – starostlivosť o denné dieťa (DD) umožňuje inej žene, matke s rodičovskými povinnosťami sa zamestnať a tak prispieva k odstraňovaniu prekážok a k rovnosti šancí.

Keďže členskú základňu KMR ako zriaďovateľa tvoria mnohohodné rodiny a rodiny s postihnutými deťmi (so zodpovedným postojom k životu a k rodičovským povinnostiam), našou úlohou bude pokryť spomínané potreby prednostne týchto skupín ľudí.

Zistili sme, že takéto služby v našej spoločnosti buď chýbajú, alebo sú nedostatočne zastúpené.

Ako príklad môžem uviesť moju životnú skúsenosť manželky a matky 7 detí. Teraz už sú deti okrem najmladšieho plnoleté, ale keď boli malé, boli sme aj my odkázaní na pomoc v hmotnej núdzi a aj sme ju dostávali. Môžem povedať, že to bola pomoc, lebo bola mesačná. Ja som bola dlho na materskej dovolenke (*dodnes sa tomu tak hovorí, ale je to skutočne dovolenka?*) a manžel zarábala a tiež aj ináč pomáhal okolo detí. Nemali sme pravidelnú pomoc babiek a ani iných ľudí. Ale veď to boli a sú naše deti. *A kladiem si otázku, či skutočne deti sú len pre radosť a aj starosť rodičov alebo ich potrebuje aj spoločnosť?*

Pri vybavovaní dávok v hmotnej núdzi nám na úradoch riadne dávali pocítiť, že sme niečo menej ako iní, že dávky akoby išli z vrečka zamestnankýň úradu a pamätám si akoby to bolo dnes otázku: Zase ste tehotná a kedy už budete robiť? Ozaj, veď ja som bola na „dovolenke“ a som „nič nerobila“, len sa starala o nastávajúcu generáciu.

Keď sme potrebovali varovanie k deťom aspoň len na pár hodín, väčšinou sa každý oslovený bál viacerých detí (a taká istá je skúsenosť s opaterou postihnutých detí).

Som vďačná 2 vysokoškolákovi, ktorí sa nebáli a ochotne občas poslúžili.

Sociálne poradenstvo je o poradení ľuďom, ktorí radu potrebujú a dajú si poradiť. Je to služba o tom, ako sa niečo dá zmeniť, alebo dá vyriešiť, kde sa dá zabrániť zhoršeniu situácie v rodine. Je to o čase, ktorý treba venovať klientovi a nie o tom, že na Teba nemám čas a si mi ľahostajný. Je to o tom ako sa riešiť dá a nie o tom, ako to nejde.

Je to predovšetkým o prevencii, o vyhľadávaní klientov, zabránení krízových situácií v rodinách.

Túto službu (a je to odborná pomoc) v súčasnosti podporujú VÚC-ky určitou finančnou dotáciou.

Opatrovateľskú službu starších a chorých ľudí tiež podporuje VÚC-ka, opatrovateľ má možnosť získať odbornú spôsobilosť.

Avšak o *opatrovateľskej službe pre deti* sme zistili, že na ňu netreba žiadnu odbornú spôsobilosť, živnosť takéhoto druhu dnes môže mať ktokoľvek. A žiadna štátna inštitúcia ju nepodporuje svojou dotáciou.

Ale veď deti by mali byť naša budúcnosť!

KMR má rozpracovaný celý obsahový projekt na opatrovanie detí priamo v domácnostiach a časť z neho bola aj schválená. Škoda, že nie celý.

Projekt sa týka opatrovania detí zdravých i chorých, podotýkame, že má byť doplnkom ku škôlke a jasliam ,nie ich konkurenciou.

Veď každé dieťa ani nie je súčasťou týchto predškolských zariadení a aj tie deti, čo navštevujú trebárs škôlku musia byť pre chorobu doma a čo keď nemajú byť s kým? Ja som sa do tohto problému nikdy nedostala, lebo som bola s deťmi doma. A vôbec to neľutujem.

Projekt KMR s názvom *Vzdelávaním zamestnať a umožniť zamestnať, ktorý je spolufinancovaný z prostriedkov ESF* rieši opatrovanie detí odborníkom (s príslušným vzdelaním) v rodinnom prostredí (v domácnostiach), ale tiež sa snaží vyriešiť zamestnanosť žien po materskej dovolenke. Projekt tiež rieši spôsob financovania opatrovateľiek (nazvaných dennými mamkami), a to spolupodielaním sa rodiny i štátu.

Keď sme začali realizovať časť projektu, stále viac sme začali narážať na mnohé nedoriešené veci v našom štáte. Týka sa to predpisov o hygiene v domácnostiach, bezpečnosti pri práci s deťmi (žiadnen predpis sa tomu nevenuje), priestorové možnosti (často malé byty v panelákoch), už spomínané kvalifikačné predpoklady opatrovateľiek, tiež ich celoživotné vzdelávanie a iné.

Dnes je taká situácia, že učiteľky, vychovávateľky, opatrovateľky sú pri neriešenej bezpečnosti detí a bezpečnosti pri práci s deťmi stále jednou nohou vo väzení. Riskujú veľmi veľa.

Odstrašujúcimi príkladmi sú posledné zverejnené úrazy detí v škole, či škôlke. Kto je zodpovedný? Učiteľ, rodič alebo niekto úplne iný. Naš neriešený systém bezpečnosti.

Zatiaľ dobrovoľníci našej organizácie Denná mamka a aj KMR veria, že postupne prelomíme ľady a pomôžeme šíriť kultúru života v našej spoločnosti .Je to cesta u nás síce pomalá, ale hýbeme sa a nestojíme.

Autor: **RNDr. Viera Drotovánová**, riaditeľka Denná mamka n.o. Matka mnohohodetnej rodiny, činná v sociálnej oblasti vyše desaťročie, absolvovala viaceré špecializované školenia a tréningy má veľké skúsenosti v poradenstve v sociálnej oblasti zameranej na rodinné problémy mnohohodetných rodín a sociálne slabších skupín.

Azylový dom Tamara a Materské centrum

Bc. Andrea Tóthová

História

- Trnavské materské centrum vzniklo v máji r. 2000. Založili ho mamičky na materskej dovolenke inšpirované materskými centrami v Nemecku a Čechách
- Dňa 13. septembra 2001 sa slávnostne otvorilo Trnavské materské centrum za účasti primátora Ing. Štefana Bošnaka a ďalších hostí

Dôvody vzniku TMC a jeho poslanie

- zánik trojgeneračného modelu výpomoci a poradenstva
- niekoľkoročná sociálna izolácia žien, strata zručností, sebavedomia a kontaktov v rámci svojej profesie
- nedostatok inšpirujúcich zariadení a bezpečných ihrísk pre deti v prvých rokoch života
- pre vzájomné pomáhajúce a učenie sa, sú podnetom pre aktívne riešenie vlastných problémov
- pre osobnostný rast, čím otvárajú nové príležitosti a druhé šance
- pre bezpečnú a tvorivú zábavu detí, spoznávanie okolitého sveta a pre budovanie prvých vzťahov

Klientela

- V MC sa stretávajú rodiny s malými deťmi, nezamestnané ženy detí a niekedy aj oteckovia, babičky.
- Denne naše materské centrum navštívi priemerne asi 15 mamičiek. Celkovú klientelu tvorí približne 180 žien vo veku 20 – 40 rokov.
- Pripravujú a participujú na spoločných aktivitách zjednocujúcich rodinu a komunitu – kultúrne, spoločenské a športové podujatia, spoločné brigády, projekty. pri predchádzaní sociálno-patologickým problémom najmä žien na materskej dovolenke.

Prevádzka MC

- denná - od pondelka do piatku herňa otvorená od 8,30 – 12,00, v utorok a vo štvrtok aj v popoludňajších hodinách od 15,00 do 18,00 hod.
- popoludnia v pondelok má TMC vyhradené Podporná skupina dojčiacich matiek na cyklus prednášok o dojčení a pravidelné mesačné stretnutia
- popoludnia v piatok bývajú pravidelné kurzy Komplexnej prípravy na pôrod
- voľné popoludnia sú už len v stredu – raz za dva mesiace býva psychoprofylaktická príprava s tehotnými mamičkami s Paed Dr. Gabrielou Ulickou
- niektoré soboty – najmä burzy ošatenia a detských potrieb a cyklus prednášok o prirodzenom plánovaní rodičovstva

Aktivity MC

- cvičenia matiek s deťmi na fitloptách
- cvičenie kalanetiky - pre ženy každého veku
- tvorivé dielne pre matky s deťmi
- receptárnik - výživárnik – zameraný na zdravé jedlá
- Je nám spolu veselo , pohrajme sa s pesničkami– gitarové a klavírne stretnutia pod vedením našich mamičiek
- stretnutia s Mgr. Blankou Krajčovičovou – prednášky z výchovnej oblasti - pedagogika Montessori
- kurzy komplexnej prípravy na pôrod a dojčenie
- pravidelné mesačné stretnutia Podpornej skupiny dojčiacich matiek
- jazykové kurzy pre mamičky – angličtina a nemčina (už ukončená)
- angličtina hrou – už ukončené
- cesta k detskej úspešnosti – prednášky o adaptácii dieťatka do MŠ – už ukončené
- stretnutie – Hráme sa s knihou –na rozvoj detskej literárnej tvorivosti a obrazotvornosti
- stretnutie so zvieratkami
- Pohrajme sa spolu – didaktické hry pre deti od dvoch rokov
- hudobno – tvorivé hry
- cvičenie matiek s deťmi hrou formou

1. PSYCHOPROFYLAKTICKÁ PRÍPRAVA POROD, RODIČOVSTVO A DOJČENIE.

- Podporná skupina dočiacich matiek ponúka tri podrobné prednášky o dojčení, ktoré zahŕňajú aktuálne vedecké poznatky o dojčení, vrátane názorných ukážok a krátkeho videa a osobné skúsenosti.
- Osobne je možnosť sa poradiť v priestoroch MC v čase stretnutia Podpornej skupiny, ktoré býva vždy posledný pondelok v mesiaci.

Služby

- knižnica
- psychologické a právne poradenstvo
- internet komisionálny predaj detského ošatenia
- zdarma

Nepravidelné aktivity MC

- rôzne prednášky z výchovnej, psychologickkej, sociálnej, zdravotnej oblasti a logopédie
- prezentácie
- karneval
- maľovanie na okná
- veľkonočné jarné trhy – predaj a prezentácia výrobkov našich mamičiek
- kultúrne podujatie ku Dňu matiek v spolupráci s Úniou MC – v Bratislave
- Deň detí - koncert Richarda Čanakyho s Máriou Podhradskou
- divadielka – s bábkohercom Martinom Žákom a členkami z Bieleho divadla z Bratislavy

- grilovačka, guláš párty
- rozlúčka s prázdninami
- súťaž o „fotku“ leta
- prednáška spojená s divadielkom pod vedením Veroniky Chorvatovičovej – vedecej detskej beletrie
- prednáška o rozvoji hudobných schopností detí od prenatálneho obdobia po predškolský vek
- burzy detského a materského ošatenia a detských potrieb
- cirkus Pepelle
- výlet na Planinku
- oslava narodenín v našom MC
- kurz efektívnej komunikácie
- výstava detskej literatúry spojená s predajom
- výlet na Katarínku
- blšie trhy
- kurz háčkovania - jednorázový
- Mikulášske stretnutie
- Vianoce v TMC – vianočné trhy spojené s kultúrnym programom - zároveň aj poďakovanie našim sponzorom a dobrovoľníkom
- 7. magických rokov –premietanie filmu, diskusia s pestúnskymi rodičmi

Pomoc pri organizovaní verejných zbierok

- Nezábudka
- Modrý gombík

Reklama

- propagácia aktivít – **Centráčik**
- miestna regionálna tlač
- formou mesačného programu
- na internete

Ambulantné krízové centrum Otvorené srdce

PaedDr. Lubica Hornáčková

Ambulantné krízové centrum Otvorené srdce so sídlom v mestskej poliklinike v Trnave, spustilo svoju činnosť 01.12.2006. Akreditované zariadenie v zmysle zákona č.305/2005 Z.z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele - Ambulantné krízové centrum Otvorené srdce poskytuje poradenské, psychoterapeutické a sociálne služby dospelým klientom, ktorí sa ocitli v krízovej životnej situácii a najmä tým, do životov ktorých vstúpila priamo, či nepriamo droga.

Zakladateľom centra je Občianske združenie Otvorené srdce, ktoré takto s finančnou podporou Trnavského samosprávneho kraja, mesta Trnava a podnikateľských subjektov, vytvorilo priestor pre poskytovanie odbornej pomoci ľuďom závislým od psychoaktívnych látok v trnavskom regióne v rámci komplexnej nadštandardnej starostlivosti v oblasti motivácie, doliečovania a prevencie závislostí. Pri zriadení ambulantného krízového centra sme vychádzali z týchto skutočností:

- potreba odbornej psychoterapeutickej podpory vychádzajúca od samotných závislých klientov,
- samotná abstinencia závislého človeka sa začína až po jeho detoxifikácii, vstupom do prirodzeného prostredia, kde je vystavený ponuke návykových látok ako aj dôsledkom svojho závislého správania, práve tu rastie potreba psychoterapeutickej podpory a sociálnej pomoci,
- nie všetci závislí môžu pokračovať v následnej resocializácii v chránenom prostredí /najmä mnohí od alkoholu závislí klienti majú rodiny, potrebujú si upravovať narušené vzťahy, chcú pracovať, splácať dlhy, venovať sa deťom, znovuobjaviť svoju hodnotu, túžia opäť normálne žiť/ a istota odbornej pomoci na blízku, v prípade potreby, je pre týchto klientov podstatná,
- absentovanie ľahko dostupnej, bezplatnej, anonymnej sociálnej a psychoterapeutickej pomoci pre klientov závislých od psychoaktívnych látok v trnavskom regióne .

Ak teda vytvárame sieť včasnej pomoci s dobrou úrovňou, môžeme zasiahnuť vo včasnom štádiu lacnejšie a najmä bez tragických následkov.

ZÁVISLÍ KLIENTI:

Kým v uzatvorenom terapeutickom systéme rezidenčného typu samotný režim „drží“ ako opora závislého klienta v jeho konaní a preberá za neho zodpovednosť, v domácom prostredí sa celá zodpovednosť za činy, rozhodnutia prenáša na klienta samotného. Klient teda koná samostatne a psychoterapeut, poradca v Ambulantnom krízovom centre Otvorené srdce iba facilituje, moderuje, empaticky prijíma informácie od klienta alebo nanajvýš ponúka postupy riešenia, individuálne usposobené každému klientovi, ktoré majú iba málo direktívnu váhu.

Zodpovednosť, iniciatíva je odovzdaná klientovi, klient sa stáva centrom terapie. Terapeut, poradca iba vytvára vhodné psychologické podmienky, na ktoré je klient vnímavý. Následne sa v jeho správaní objavujú zmeny:

- Sebahľadanie a individuálny rast smerujúci k integrovanosti, sebaúcte, ktorá umožňuje vysporiadať sa s novými problémami.
- Sebaakceptovanie, snaha chrániť sa, včasné vyhľadanie pomoci pri zlyhaní, alebo prežívaní psychického stavu nepohody, strachu, smútku, napätia....
- Zodpovednosť za svoj život a zdravie, aktivita a nachádzanie zdrojov v sebe.
- Zmeny v sebaobrazu, prehodnocovanie medziosobných vzťahov a hodnôt, návrat do rodiny, hľadanie práce.
- Zmena štýlu života /striedanie práce a oddychu, obohacujúce trávenie voľného času, noví priatelia podporujúci triezvosť/, čím sa mení kvalita života.

RODINNÍ PRÍSLUŠNÍCI:

Nie menej dôležitým centrom nášho záujmu tvoria rodinní príslušníci, alebo osoby žijúce v blízkom vzťahu so závislým človekom.

Závislosť rovnako zneslobodňuje aj ich. Rovnako ako samotní závislí aj ich blízki prestávajú po istom čase vnímať existenciu iných možností ako život s drogou. Mení sa ich správanie, duševný stav, berú život s drogou ako osud, s ktorého niet východiska. Stávajú sa sekundárne závislými (spoluzavislými).

Pritom postoj blízkeho človeka k závislosti partnera, rodiča, dieťaťa môže výraznou mierou ovplyvniť ďalšie správanie závislého. Naša starostlivosť spočíva najmä v podpore a nasmerovaní rodinných príslušníkov k sebaakceptovaniu, sebadôvere a zvládaniu seba izolovane od závislého. V podporných skupinách sa majú možnosť stretávať s ľuďmi s rovnakým problémom a získať zdroj poučenia na modeloch správania iných. Najúčinnjším prostriedkom, ktorý v psychoterapii pôsobí je prežívanie pocitu: „nie som so svojim problémom sám“.

ZÁKLADNÉ POSKYTOVANÉ SLUŽBY:

- Informácie a poradenstvo v oblasti užívania drog a závislostí
- Krízová intervencia, tiež telefonická krízová intervencia v prac. dni v čase 17,00 -19,00 hod na tel. čísle 0908 129 252, príp. e-mailom: (hornyy-kz@wmx.sk)
- Psychoterapeutická a sociálna pomoc pri riešení ťažkých životných situácií
- Sprostredkovanie ďalšej odbornej starostlivosti (detox, ústavná odvykacia liečba...)
- Sociálna práca, poradenstvo a asistencia pri vybavovaní na úradoch, hľadaní práce a ubytovania
- Individuálna, rodinná psychoterapia v pracovné dni v čase 8.00 - 16.00 hod.
- Skupinová psychoterapia klientov závislých od alkoholu každý pondelok v čase 16,00 -17,30 hod.

- Skupinová psychoterapia klientov závislých od nealkoholových drog každý štvrtok v čase 17,75 -18,45 hod.
- Skupinová psychoterapia rodinných príslušníkov závislých prvý utorok v mesiaci v čase 16,00 -17,30 hod.
- Skupinová psychoterapia klientov s nelátkovou závislosťou každý piatok v čase 16,30 –17,30 hod.
- Skupiny intenzívneho poznávania seba a iných druhá a posledná streda v mesiaci v čase 16,30 -18,00 hod.
- Preventívne aktivity – víkendové rodinné terénne terapie, výcviky v relaxačných technikách a komunikácii.
- Osveta, medializácia.

Každú návštevu v centre je nutné vopred telefonicky dohodnúť v pracovné dni v čase 8,00 - 9,00 hod. na tel. číse 0911 180 276, nakoľko OZ Otvorené srdce považuje za korektné, venovať sa každému klientovi individuálne a v dostatočnom časovom rozpätí.

Naša kontaktná adresa:

Ambulantné krízové centrum Otvorené srdce
Starohájska 2 (Mestská poliklinika)
917 01 Trnava
tel.: 0911 180 276
e-mail: hornyykz@wmx.sk
vedúca centra: PaedDr. Lubica Hornáčková
sociálna pracovníčka: PhDr. Andrea Vasilescu

Voľnočasové aktivity – Kalokagatia – CVČ a jeho vklad na poli sociálnych vecí v Trnave

Mgr. Andrej Havlík

Kalokagatia – centrum voľného času, Strelecká 1, 917 01 Trnava (ďalej len „K-CVČ“) je samostatná rozpočtová organizácia. Jej zriaďovateľom je Mesto Trnava. K-CVČ je výchovno-vzdelávacím školským zariadením. Hlavným poslaním nášho centra je organizovať výchovu a vzdelávanie, ale i zábavu, oddych a rekreačnú činnosť pre deti a mládež – najmä v ich voľnom čase. Túto činnosť chceme organizovať tak, aby sa do popredia dostali tie záujmy detí a mladých, ktoré pozitívne vplyvajú na formovanie ich osobností a tiež na ich hodnotový systém a životný štýl. Snažíme sa o čo najužšie prepojenie mimoškolskej výchovy s vyučovacím procesom a prevenciu závislostí a nežiaducich spoločenských javov (drogy, kriminalita, hrubosť, násilie a pod.).

Činnosť K-CVČ môžeme rozdeliť na:

1. Pravidelná záujmová činnosť
- činnosť záujmových útvarov (krúžkov) (momentálne máme v ponuke viac ako 30 krúžkov od tanečných a hudobných cez športové až po technické)
2. Príležitostná záujmová činnosť

A. Súťaže

KULTÚRA

Súťaže zaradené do Trnavie Trophy:

(Súťaž školských časopisov, Hráme sa, že hráme, Disco free style, Rozprávkové vretienko, Moderná pieseň, Vlastná literárna tvorba, Výtvarná tvorba (Maľovaný sen Vianoc, Moja Trnava, Čarovný svet hudby), Vianočné aranžovanie, Veľkonočné aranžovanie, Putujeme za ľudovou piesňou, Šaliansky Matko)

ŠPORT

Súťaže zaradené do systému Trnavských športových hier

(malý futbal, veľký futbal, halový futbal, hádzaná, volejbal, vybíjaná, basketbal stolný tenis, aerobic, atletika, cezpoľný beh, streetbal a netradičné športy)

B. Podujatia

Vianočná show, Deň Zeme, Deň zvierat, Cesta rozprávkovým lesom, Olympiádia MŠ, Zlatá krajina, Spievajúce zvončeky, Živý Betlehem, Noc duchov a strašidiel, Na kolesách proti rakovine, Kvetná nedela, a iné.

C. Letná činnosť

- a) Mestské tábory
- b) Prázdninový futbal uličných družstiev

Oblasti, v ktorých K-CVČ vytvára priestor pre sociálnu pomoc

● Práca s rodinami

Najlepšie výsledky v tejto oblasti sa darí dosahovať vedúcim krúžkov, ktorí zapájajú rodičov do života záujmových útvarov a organizujú spoločné podujatia (detský folklórny súbor Trnavček – sústredenia detí a rodičov, spoločné výlety a opekačky, spoločná príprava a výroba nových krojov pre deti) alebo akcie priamo zamerané na rodičov a deti (Farebné soboty, Dielne s ľudovou tvorivosťou – kde majú priestor deti i rodičia, aby sa naučili nové výtvarné techniky, pripomenuli si staré zvyky a obyčaje a pod.).

● Práca s matkami na materskej dovolenke - Materské centrum

Stále sa snažíme podporovať fungovanie nášho Mama klubu na pracovisku Limbová. V tomto postupne sa rozvíjajúcom materskom centre sa snažíme poskytovať matkám na materskej dovolenke priestor pre ich sebarealizáciu, vzdelávanie sa, možnosť zdieľania sa navzájom a pre ich deti možnosť stretnúť sa s rovesníkmi. Darí sa nám zapájať matky do dobrovoľníckej práce v Mama klube a vďaka podpore poslancov miestnej časti Tulipán a tiež celého mesta sa nám podarilo z mestského rozpočtu získať peniaze na rekonštrukciu priestorov pracoviska na Limbovej (sídliisko Linčianska), kde naše materské centrum funguje.

● Práca s nezamestnanou mládežou

V tejto oblasti ponúkame najmä rozširovanie poznatkov z oblasti informačných technológií a počítačovej gramotnosti. Nezamestnaní majú možnosť prihlásiť sa na počítačové kurzy v dopoludňajších i popoludňajších hodinách alebo využiť ponuku internetu pre verejnosť, kde poskytujeme aj poradenstvo pri vyhľadávaní pracovných ponúk. Príkladom užitočnosti tohto prístupu je príbeh vysokoškolačka, ktorý sa prihlásil na krúžok programovania a jeho programátorské schopnosti sa po krátkom čase tak zlepšili, že si našiel zaujímavé miesto v IT firme (popri štúdiu VŠ).

● Práca so seniormi

Seniori si veľmi obľúbili naše počítačové kurzy v dopoludňajších hodinách. S veľkou chuťou sa snažia preniknúť do základov práce s informačnými technológiami a v hojnom počte navštevujú tieto kurzy – každý z nich je plný. Seniorom sme poskytli aj priestor na rekreáciu v krásnom prostredí Hrnčekovej doliny, kde máme vo výpožičke od obce Buková chatu.

● Práca s deťmi zo sociálne znevýhodneného prostredia a s handicapovanou mládežou

Pre deti s rodín v hmotnej núdzi poskytujeme polovičnú zľavu na zápisné. Poskytovali sme priestory Lige aktivistov pre ľudské práva, ktorá sa angažuje v práci s rómskymi deťmi v miestnej časti Tulipán.

Naša pedagogická pracovníčka realizuje pravidelnú záujmovú činnosť pre handicapovanú mládež v Kutil klube na pracovisku Limbová a dávame tiež priestor na príležitostné i tradičné športové a kultúrne podujatia pre mentálne postihnutých na Streleckej ulici. V dopoludňajších hodinách poskytujeme priestor

výtvarnej dielne deťom a pedagógom zo Spojenej základnej školy. Realizovali tiež u nás svoj majáles.

● **Nížkoprahové mládežnícke centrum**

Podielali sme sa na príprave projektu na zriadenie nízkoprahového mládežníckeho centra na pôde K-CVČ v spolupráci so Združením pre podporu detí a mládeže v Trnavskom kraji – jeho realizáciu sme zamýšľali na pracovisku na Limbovej ulici. Tento projekt vo forme, v akej bol predložený, zatiaľ nebol úspešný. Na príprave fungovania nízkoprahového mládežníckeho centra však stále pracujeme. *(Nížkoprahové mládežnícke centrum ponúka služby zamerané na cieľovú skupinu neorganizovaných detí a mládeže realizované formami kontaktnej práce, sociálnej pomoci a psychosociálnej podpory; ponúkané v kombinácii so zaujímavými voľnočasovými aktivitami. Chceme, aby mali mladí ľudia príležitosť tráviť svoj voľný čas v bezpečnom prostredí na mieste, kde sa cítia dobre. Aby mali kam ísť, keď chcú skúšať s kapelou alebo potrebujú radu. Aby sa mali na koho obrátiť v krízovej situácii.)*

Rekonštrukcia priestorov, ktorú som spomínal pri Mama klube sa dotýka aj nízkoprahového mládežníckeho centra, verím, že sa nám s pomocou mesta Trnava podarí centrum zriadiť.

K-CVČ nie je síce poskytovateľom sociálnych služieb, ale na poli sociálnych vecí a rodiny sa snaží, ako už bolo vyššie uvedené, vytvárať priestor pre sociálnu pomoc všetkým, ktorých oslovujú jeho ponuky.

Nádej pre rodinu

Mgr. Dana Pukancová

Komplexný sociálny program zameraný na predchádzanie vyňatia dieťaťa z rodinného prostredia a na podporu obnovy rodinného prostredia a Výchovno-rekreačný program pre deti

Akreditácia MPSVR SR

- odstraňovanie príčin, pre ktoré bolo výchovné opatrenie uložené podľa § 12 a § 13,
- vypracovávanie plánu výkonu výchovného opatrenia v spolupráci s orgánom SPOaSK podľa § 14,
- spolupôsobenie pri sledovaní, či trvajú účinky výchovného opatrenia podľa § 15
- sanácia rodiny podľa § 11
- výkon opatrení na úpravu rodinných pomerov v prirodzenom rodinnom prostredí dieťaťa podľa § 27,

Cieľ práce s rodinami:

A/ predchádzať vyňatiu dieťaťa z rodinného prostredia spolupôsobením pri výkone uložených výchovných opatrení

B/ sanácia rodinného prostredia, podpora obnovy rodinného prostredia, z ktorého bolo dieťa vyňaté na základe rozhodnutia súdu

Práca s rodinou prebieha v 5 hlavných fázach:

1. fáza: Získanie informácií o cieľovej rodine

- Získavanie všetkých dostupných informácií od objednávateľa (príslušného UPSVaR) za účelom zostavenia sociálnej anamnézy rodiny.
- Poverený pracovník SPDDD ÚaD vypracováva písomné záznamy a správu o práci s rodinou
- Poverený pracovník SPDDD ÚaD koordinuje všetky činnosti súvisiace s prácou s rodinou v rámci projektu (organizačné práce, príprava podkladov pre vyúčtovanie, facilitácia pracovného stretnutia všetkých poverených pracovníkov, ktorý sa zúčastňujú na projekte na regionálnej úrovni)

2. fáza: Sociálna diagnostika

■ Prvý kontakt s rodinou – ohlásená návšteva (dvojica odborníkov). Cieľom tejto návštevy je nadviazanie kontaktu, získanie dôležitých informácií pozorovaním diania v rodine, vzájomnej interakcie, vysvetlenie cieľov a prostriedkov pomoci členom rodiny a ich motivovanie k spolupráci. Na základe predošlých skúseností je dôležité, aby pri tomto kontakte bol aj sociálny pracovník s príslušného Úradu práce sociálnych vecí a rodiny.

■ Ďalšia návšteva rodiny (dvojica odborníkov) v ich prirodzenom prostredí za účelom prehĺbenia poznania rodiny, identifikovania ich silných stránok a potrieb, vypracovanie písomného zápisu

■ Poverený pracovník SPDDD ÚaD facilituje stretnutie „pracovného tímu“ okolo rodiny, do ktorého sú prizvaní zástupcovia príslušného ÚPSVaR, sociálny pracovník obecného úradu, zástupca školy, zdravotníckeho zariadenia i členovia rodiny a iní. Cieľom je vytvorenie plánu sociálnej práce s rodinou a rozdelenie úloh a kompetencií

■ Poverený pracovník SPDDD ÚaD vypracováva písomné záznamy a správy o práci s rodinou

■ Poverený pracovník SPDDD ÚaD koordinuje všetky činnosti súvisiace s prácou s rodinou v rámci projektu (organizačné práce, príprava podkladov pre vyúčtovanie, facilitácia pracovného stretnutia všetkých poverených pracovníkov, ktorý sa zúčastňujú na projekte na regionálnej úrovni)

3. fáza - Terénna sociálna práca

■ Sociálni pracovníci (dvojica) SPDDD ÚaD vykonávajú terénnu sociálnu prácu zameranú na uspokojovanie potrieb členov rodiny a učenie základným životným a sociálnym zručnostiam

■ Sociálni pracovníci SPDDD ÚaD sprevádzajú členov rodiny na úradoch, v škole,...za účelom uľahčenia kontaktu i riešenia bežných problémov, sieťovanie (spolupráca s inými osobami a subjektami za účelom naplňovania potrieb rodiny – osobne alebo telefonicky)

■ Psychológ (prípadne sociálny pracovník pod supervíziou psychológa) sa zúčastňuje alebo usmerňuje návštevy a kontakt rodičov s deťmi (v prípade cieľovej skupiny B) alebo riešenia bežných životných a výchovných ťažkostí formou konzultácií s celou rodinou (v prípade cieľovej skupiny A)

■ Poverený pracovník SPDDD ÚaD facilituje pravidelné stretnutia pracovného tímu za účelom vyhodnocovania a doplnenia sociálneho plánu práce s rodinou

■ Poverený pracovník SPDDD ÚaD vypracováva písomné záznamy a správy o práci s rodinou

■ Poverený pracovník SPDDD ÚaD koordinuje všetky činnosti súvisiace s prácou s rodinou v rámci projektu (organizačné práce, príprava podkladov pre vyúčtovanie, facilitácia pracovného stretnutia všetkých poverených pracovníkov, ktorý sa zúčastňujú na projekte na regionálnej úrovni)

■ Za účelom zabezpečenia vysokej kvality, efektívnosti a profesionálnej úrovne práce s rodinou každý z odborníkov je povinný pracovať pod supervíziou vyškoleného supervízora – respektíve povereného pracovníka SPDDD ÚaD

4. fáza - Posilňovanie a upevňovanie pozitívnych zmien v rodine

■ Posilňovanie a upevňovanie pozitívnych zmien v rodine prostredníctvom individuálnych stretnutí v prirodzenom prostredí rodiny a príprava na znovusporenie detí s ich rodinou (v prípade vyňatia dieťaťa z rodiny) - návštevy v prirodzenom prostredí rodiny, terénna sociálna práca

■ Sociálni pracovníci SPDDD ÚaD sprevádzajú členov rodiny na úradoch, v škole,...za účelom uľahčenia kontaktu i riešenia bežných problémov, sieťovanie (spolupráca s inými osobami a subjektami za účelom napĺňania potrieb rodiny – osobne alebo telefonicky) – za účelom upevnenia pozitívnych zmien

■ Psychológ (prípadne sociálny pracovník pod supervíziou psychológa) sa zúčastňuje alebo usmerňuje návštevy a kontakt rodičov s deťmi (v prípade cieľovej skupiny B) alebo rieši bežné životné a výchovné ťažkosti formou konzultácií s celou rodinou (v prípade cieľovej skupiny A) – za účelom upevnenia pozitívnych zmien

■ Posilňovanie a upevňovanie pozitívnych zmien v rodine prostredníctvom individuálnych stretnutí v prirodzenom prostredí rodiny a príprava na znovusporenie detí s ich rodinou (v prípade vyňatia dieťaťa z rodiny) - návštevy v prirodzenom prostredí rodiny, terénna sociálna práca

■ Sociálni pracovníci SPDDD ÚaD sprevádzajú členov rodiny na úradoch, v škole,...za účelom uľahčenia kontaktu i riešenia bežných problémov, sieťovanie (spolupráca s inými osobami a subjektami za účelom napĺňania potrieb rodiny – osobne alebo telefonicky) – za účelom upevnenia pozitívnych zmien

■ Psychológ (prípadne sociálny pracovník pod supervíziou psychológa) sa zúčastňuje alebo usmerňuje návštevy a kontakt rodičov s deťmi (v prípade cieľovej skupiny B) alebo rieši bežné životné a výchovné ťažkosti formou konzultácií s celou rodinou (v prípade cieľovej skupiny A) – za účelom upevnenia pozitívnych zmien

5. fáza – Víkendové stretnutie biologických rodín a ich detí za účelom uľahčenia procesu znovu spájania rodín

Pre úspešnosť celého procesu je nevyhnutná spolupráca a participácia pracovníkov ÚPSVR v týchto oblastiach:

■ ÚPSVR vyberie cieľovú rodinu

■ Sprístupní všetky dostupné informácie o cieľovej rodine povereným pracovníkom akreditovaného subjektu

■ Poverený pracovník ÚPSVR sprostredkuje a zároveň sa zúčastní prvého kontaktu s cieľovou rodinou

■ Poverený pracovník ÚPSVR sa aktívne podieľať na motivácii cieľovej rodiny s akreditovaným subjektom

■ Poverený pracovník ÚPSVR sa bude zúčastňovať stretnutí pracovného tímu okolo cieľovej rodiny a podieľať sa spolu s poverenými pracovníkmi akreditovaného subjektu na tvorbe a vyhodnocovaní sociálneho plánu práce s rodinou

■ Koordinátor poskytuje informácie o cieľovej rodine priebežne napr. v mesačných intervaloch.

Akreditácia MPSVR SR

Organizovanie výchovno-rekreačných programov pre deti s poruchami správania v spolupráci s orgánom sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately podľa § 73

Dieťa je neustálou súčasťou rodiny a opačne. Preto sme výchovno-rekreačný program pre deti **poňali** komplexne **ako spoluprácu celej rodiny.**

Ciel:

■ Odborné pôsobenie na odstránenie problémového správania vychádzajúceho z poruchy pripútania, vzťahov s biologickou rodinou, predchádzanie krízových situácií. Program je zameraný na rozvoj sociálnych zručností, vytváranie vzťahov, získanie potrebných spoločenských návykov, hygienických návykov a na zabezpečenie vhodného využitia voľného času.

Cieľová skupina:

■ Deti a dospievajúca mládež vo veku 6 -18 rokov, ktorým bolo uložené výchovné opatrenie a ich rodiny

Výchovno-rekreačný program:

Prípravná fáza: *Individuálna i skupinová práca v rodine*

Zoznámenie sa, poradenská činnosť, nácviky rôznych zručností jednotlivých členov rodiny, výber detí, komunikácia s rodičmi, koordinačné stretnutia, príprava programu pobytu, nákup potravín a nevyhnutných pomôcok.

Realizačná fáza:

■ Realizácia 7-dňového pobytu na Slovensku. Aby rodina mohla plniť niektoré svoje dôležité funkcie, mala by vedieť spolu prežívať i príjemné chvíle relaxu. Preto sme týždňový pobyt rozdelili na dve časti:

- prvých 5 dní budeme pracovať iba s deťmi,
- posledné 2 dni pozveme na pobyt aj rodičov.

■ S rodinami a deťmi budeme na pobyte pracovať skupinovo i individuálne.

Vyhodnocovacia fáza:

Pokračovanie poradenskej činnosti a nácviku rôznych zručností jednotlivých členov rodiny, vecné i obsahové vyhodnotenie projektu, spracovanie jednotlivých správ o deťoch, finančná správa.

Prílohy

Zoznam zariadení a subjektov poskytujúcich sociálne služby v meste

Názov objektu	Štatutárny zástupca / riaditeľ	Kontaktná adresa	Kontakt (tel., mail)	Stručná charakteristika
1) ADAM (Asociácia detí a mládeže s vnút. postihom)	PaedDr. Dáša Bábiková, preds.	Vančurova 1 Trnava	0905 632 960 babikova@adamsr.sk	Združenie zdravotne postihnutých detí do 18 rokov, cieľom je integrovanie sa zdravými deťmi
2) Centrum pomoci a vzdelávania, OZ	Alžbeta Kopecká	Novosadská 4 Trnava	0915 146 919 033/554 01 11	Poslanie: zariadenie hospicovej starostlivosti v Trnave, opatrovateľská služba v domácnosti, poradenstvo
3) Detské integračné centrum, štátne zariadenie	PhDr. Mária Šimončíčová	Čajkovského 55 Trnava	033/552 11 65 dictrnava@stonline.sk	Zabezpečovanie špeciálne –poradenskej, rehabilitačnej a psychologickkej starostlivosti zdravotne postih. deťom
4) Detský domov	Mgr. Zuzana Bartovičová	Botanická 46 Trnava	033/552 15 25 033/552 22 51	Zabezpečovanie výchovy, starostlivosti a vzdelávania deťom s nariadenou ústavnou starostlivosťou
5) Kalokagatia, centrum voľného času	Mgr. Andrej Havlík	Strelecká 1 Trnava	033/551 11 93 kalokagatia@post.sk	Organizovanie výchovy a vzdelávania, ale aj zábavu, oddych a rekreačnú činnosť pre deti a mládež
6) Slovenský zväz telesne postihnutých, ZO č. 20	Mária Bilčíková	Vančurova 1 Trnava	033/551 37 94	Poradenská činnosť, organizovanie kultúrno – spoločenských a ozdravných akcií
7) Slovenský zväz telesne postihnutých ZO č. 21	Dagmar Ptáková, preds.	Vančurova 1 Trnava	033/551 37 94	Pomoc riešiť problémy telesne postihnutých občanov, ich ekonomické a spoločenské záujmy, organizovanie ozdravných pobytov
8) Trnavská asociácia sluchovo postihnutých SZSP	Bc. Elena Drobna	Kollárova 24 Trnava	0905 740 445 e.drobna@centrum.sk	Príprava sluchovo postihnutých, detí a mládež na plnohodnotný integrovaný život a prácu v spoločnosti, poradenstvo, prevencia, tlmočnicke služby nepočujúcim

9) Slovenská liga celiakov, OZ	Ing. Viera Hankovičová	Radlinského č. 1 Trnava	0904 282 568 celiakia@golemtech.sk	Skvalitňovať životné podmienky ľudí s celiakiou, presadzovať výrobu širšieho sortimentu tovaru, zlepšovať informovanosť občanov, organizovať spoločenské akcie
10) Spojená škola	PaedDr. Lívia Cibulková	Čajkovského 50 Trnava	033/552 10 28 specialnazakladnaskola@mail.t-com.sk	Zabezpečenie výchovno-vzdelávacieho procesu pre deti, žiakov a klientov od 3 do 26 rokov mentálne, alebo viacnásobne postihnutých
11) Spojená škola	Mgr. Tatiana Uhríková	Beethovenova 27 Trnava	033/533 19 89 uhrikova.tatiana@zoznam.sk	Výchovno vzdelávací proces, riešenie sociálnej situácie rodiny žiaka, motivačné príspevky
12) Stacionár NAŠ DOM n.o.	Anna Rajnáková	Beethovenova 20 Trnava	033/535 39 47-8 0905 352 551	Zabezpečuje pracovnú a opatrovateľskú rehabilitáciu pre dospelých občanov nad 18 rokov mentálne postihnutých, nácvik sebaobslužných činností
13) Únia nevidiacich a slabozrakých Slovenska, KS	Mgr. Viera Mrenová	Trhová 2 Trnava	033/551 27 06, 551 63 95,	Sociálne poradenstvo, rehabilitáciu, nácvik priestorovej orientácie, pohybu, sebaobsluhy, sprievodcovstvo
14) Združenie na pomoc ľuďom s mentálnym postihnutím	Július Zemko	Ulica Trhová 2 Trnava	0908 762 622	Práca s deťmi a mládežou ment. post., rekreačné pobyty
15) Zväz diabetikov Slovenska, ZO	Alena Strečanská	Pažitná 9 Trnava	0907 757 765	Presadzovať záujmy a potreby diabetikov, ich výchova a vzdelávanie, spoluráca so zdravot. vzdelávacími, rehabilitačnými a inými odbornými inštitúciami
16) Zväz postihnutých civilizačnými chorobami, OV	Alojz Partel tajomník OV	Vančurova č. 1 Trnava	033/551 37 93	Sekundárna prevencia, stabilizácia zdrav. stavu, rehabilitačné pobyty, relaxačné cvičenia
17) Zväz postihnutých civilizačnými chorobami, ZO-VP 40	Jozefína Klaučová, preds.	Vančurova č. 1 Trnava	0908 575 688	Sú prvým kontaktom pre človeka, ktorý náhle ochorie , poskytovanie sociálneho poradenstva , zapájanie sa do kultúrneho a spoločenského života. Členmi sú dôchodcovia ale aj deti.

18) Spoločnosť na pomoc osobám s autizmom	Sylvia Záhorová	Hlavná 17 Trnava	0908 111 146	Organizácia združuje rodičov detí s autizmom
19) Krajské poradenské centrum ZPMP, n.o.	PaedDr. Peter Lukačovič	Trhová 2 Trnava	033/593 63 02 033/558 41 99	Sociálna prevencia (vyhľadávacia činnosť, rehabilitačná činnosť), sociálne poradenstvo pre ľudí s ment. postihnutím
20) Úsmev ako dar	Martina Práznovská	Ulica Novosadská č.4 Trnava	033/533 19 55	Venuje sa ochrane práv opustených a osirelých detí, práca s deťmi, s mladými dospelými, rieši pomoc pri osamostatňovaní sa mladých dospelých
21) Záujmové združenie rodina Azylový dom Tamara, meterské centrum	Bc. Andrea Tóthová	Okružná 20 Trnava	033/550 14 89	Poskytuje poradenstvo pre týrané a opustené matky prostredníctvom odborníkov
22) Krízové centrum	PhDr. Adriana Kvasňovská Seifertová	Ulica L. Podjavorínskej 36 Trnava	0905 585 676	Poskytovanie pomoci obetiam násillia, deťom zo sociálne slabších rodín
23) Domov sociálnych služieb	Mgr. Marta Országová	Stromová ulica 35 Trnava	033/553 71 73	Poskytovanie zručností ľuďom s ment. postih., rozvíjanie sebaobslužných návykov
24) Fakultná nemocnica Trnava	Mgr. Zuzana Machalkova Mgr. Monika Miklíková	Ulica A. Žarnova 11 Trnava	033/593 81 83	Samostatná odborná práca pri zabezpečovaní sociálnych podmienok chorého, poskytovanie poradenskej činnosti, integrácia a resocializácia klienta do spoločnosti
25) Pedagogická a sociálna akadémia bl. Laury	PhDr. Mária Markova, PhD.	Ulica Kalinčiakova 24 Trnava	033/554 59 32 033/554 51 95	Stredoškolské vzdelávanie dievčat a chlapcov. Cieľom je, aby absolventi boli pripravení pre sociálnu prácu, pomáhajú chorým, zostarnutým, opusteným ľuďom

Základné školy v Trnave

Základná škola	Mgr. Jozef Jankovič	A. Kubinu 34 Trnava	033/554 52 31
Základná škola	Mgr. Jozefína Hrašňová	Atómová 1 Trnava	033/323 68 40 - 43
Základná škola	Mgr. Jarmila Chmúrová	J. Bottu 27 Trnava	033/552 10 40
Základná škola	Mgr. Marta Šmidáková	M. Gorkého 21 Trnava	033/553 61 07
Základná škola s mat. školou	Mgr. Daniela Pagáčová	Ivana Krasku 29 Trnava	033/554 30 49
Základná škola	PaedDr. Jozef Gábor	K. Mahra 11 Trnava	033/323 68 80 033/323 68 82 – 84 033/323 68 90 – 93
Základná škola	Mgr. Žofia Halásová	Nám. Slov. učen. tov. 12, Trnava	033/544 68 95 033/534 05 80
Základná škola	Mgr. Štefan Peko	Spartakovská 5 Trnava	033/323 69 00 - 03 033/323 69 10 - 12
Základná škola	Mgr. Anna Čapošová	Vančurova 38 Trnava	033/551 50 17

Materské školy v Trnave

Materská škola	Oľga Žideková	Beethovenova 16 Trnava	033/5521089
Materská škola	Štefánia Petrovičová	Botanická 12 Trnava	033/5521001
Materská škola	Bc. Eva Betáková	Čajkovského 28 Trnava	033/5521058
Materská škola	Erika Siváčková	Hodžova 40 Trnava	0335511370 033/3236829
Materská škola	Mgr. Nora Gerincová	J. Hollého 8 Trnava	033/3236750 033/3236751
Materská škola	Mgr. Zuzana Škultétyová	Jiráskova 25 Trnava	033/3236754 033/5531023
Materská škola	PaedDr. Karin Hambáľková	K. Mahra 9 Trnava	033/3236759 033/5332822
Materská škola	Mgr. Irena Ryšavá	Limbová 4 Trnava	033/3236763 033/5531394
Materská škola	Mgr. Margita Dubošová	Ludová 27 Trnava	033/5447313
Materská škola	PaedDr. Silvia Mináriková	Murgašova 13 Trnava	033/5502374
Materská škola	Bc. Zuzana Grmanová	Narcisová 2 Trnava	033/5537188
Materská škola	Filoména Dritomská	Okružná 19 Trnava	033/3236779 033/3236780
Materská škola	PaedDr. Hana Lužáková	Okružná 27 Trnava	033/5501316
Materská škola	Eva Tepalová	Ružindolská 8 Trnava	033/5545065
Materská škola	Mgr. Dagmar Mastelová	Spartakovská 6 Trnava	033/3236768 033/5501497
Materská škola	Mgr. Janka Lugárová	T. Tekela 1 Trnava	033/3236771 033/5501517
Materská škola	Bc. Jana Oravcová	Vajanského 3 Trnava	033/5511570
Materská škola	Mgr. Zuzana Štefunková	V Jame 27 Trnava	033/3236775 - 776 033/3236778
Materská škola sv Alžbety	Eva Adamová	Ustianska 11 Trnava	033/5502624
Súkromná materská škola Meduška	Mgr. Eva Pavlíková	Spartakovská 10 Trnava	033/55002438

Mesto Trnava ako spracovateľ
Zborníka ku Konferencii poskytovateľov sociálnych služieb rodinám s deťmi
nezodpovedá za obsahovú náplň jednotlivých príspevkov.

Jednotlivé príspevky neprešli jazykovou korektúrou.

Zborník

**Konferencia poskytovateľov
sociálnych služieb rodinám s deťmi**

II. ročník konferencie poriadanej v rámci
Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Trnava,
konanej pod záštitou Ing. Štefana Bošnáka, primátora mesta

Zostavovateľ: Mgr. Karin Haladová
Tlač: ADTeam s.r.o.
Náklad 150 ks

Zborník vyšiel nákladom Mesta Trnava